

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Posredni: do 30 peti a z D, do 100 vis D 50 p, večji inserti peti vsta 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Insertni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Upravišтво: Škalova ulica št. 5, priloge. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Škalova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34

Postnina plačana v gotovini.

Skupne seje radikalnega in radičevskega kluba

Zastoj v politični situaciji se nadaljuje. — Uzunović je z Radičem enkrat zadovoljen. — Radikali predlagajo skupne seje obeh vladnih poslanskih klubov.

Beograd, 22. novembra. Vsled večerajšnjega praznika Sv. Arhangela je zavladoval v vsem političnem življenju popolno zatišje. Predsednik vlade Nikola Uzunović je bil sredi 18. do 20. pri maršalu dvora. Ko je zapustil dvor, je rekel novinarjem: »Vi veste, da se kralj nahaja v Topoli. Zato grem čisto k ministru dvora Jankoviću, da ga obvestim o tekočih poslih. Kaj pa je pri vas novega? Ali ste prejeli kako poročilo o Radičevem shodu v Mostarju?« Novinarji so mu odgovorili, da je to pot Radič hvalil vlado. Nikola Uzunović je bil vidno zadovoljen in je pristavil: »To pomeni, da so vaša poročila dosegla svoj cilj. Vi ste pisali o nezadovoljstvu, ki je nastalo v političnih krogih v Beogradu povodom zadnjih govorov Stjepana Radiča v Bosni. In to je očitno zaleгло.«

Kakor znano, so se radikalni prvaki v soboto zelo hudovali nad Stjepanom Radičem in njegovimi govori, ki jih je imel na raznih krajih Bosne in v katerih je napadal vlado. Predsednik vlade je bil v soboto zvečer zelo razburjen in

je opetovano izjavil prijateljem, da se mora najti način, da se zaveže Radiču jezik.

Beograd, 22. novembra. Danes popoldne ni bilo nobenega političnega dogodka, ki bi zaslužil večjo pažnjo. Skupščina se sestane jutri. Na dnevnem redu so mednarodne konvencije o delu, brez posebne politične važnosti. Od skupščinskih odborov je zasedal samo anketni odbor, ki pa je tudi pretresal le neke manj važne afele.

V radikalnem klubu se je pojavil predlog, naj bi se vršile skupne seje radikalnega in radičevskega kluba. Na sejah naj bi se pretresali vsi važnejši zakonski načrti, ki bodo postavljeni na dnevni red Narodne skupščine. Radikalni klub bo pozval Pavla Radiča, da skiče on to sejo kot predsednik HSK. Najprej naj bi se obravnaval zakonski načrt o likvidaciji agrarnih odnosov v Dalmaciji. Pavle Radič je odgovoril, da bo sklical sejo, čim se sporazume s predsednikom stranke Stjepanom Radičem.

Dobrovolci razbili Radičevo skupščino

Radičeva turneja po Hercegovini. — V Stolcu so mu jugoslovanski dobrovoljci razbili skupščino. — Užaljeni Radič zato tudi drugod nihotel govoriti.

— Mostar, 22. novembra. Na banketu, ki so ga priredili Stjepanu Radiču njegovi privrženci v Mostarju, je govoril Stjepan Radič v glavnem o Mostarju in o bednem življenju tamnega prebivalstva. — »Prebivalci Bosne in Hercegovine so ostali kljub svoji največji bedi še vedno ljudje. To je poglavitno, obenem pa tudi velika redkost. Mnogi so se razburjali, ker naša (HSS) organizacija ni hotela revolucije in prelivanja krvi, mi pa smo mesto revolucije zagovarjali in zastopali evolucijo. Kajti ko je človeku najtežje, mora ostati miren, pošten in moder. Hercegovinski muslimani so pravi Hrvati, če oni to priznajo ali ne.«

Na skupščini Mostarju je Stjepan Radič govoril nastopno: »Hercegovina, Dalmacija in Črna gora so lepe pokrajine, tudi narod je dober, da mu ni para na svetu. Država je zaslužila s hercegovskim tožkom nad milijardo dinarjev. Vino in grozdje, ki so vam bili nekoč viri blagostanja, je sedaj propadlo. Vi se nahajate v velikem siromaštvu, jaz to dobro vem. Vi živite kot pošteni ljudje. Naša politika gre za tem, da pomagamo vsem Hrvatom, Srbom, Slovincem in muslimanom: Poti, šole, sodišča, finančne uprave niso v najboljšem redu. Matija Gubec ni bil proti gospodi, nego proti njihovi krivdi. Gozdovi se morajo izročiti narodu. Bosna in Hercegovina še ni zvezana s morjem, to treba storiti, pa bo potem blagostanje in trgovina. Današnja vlada ni vlada batinašev, marveč vlada, ki hoče siromaku pomagati. Zato smo vstopili v to vlado. Ako sedanja skupščina ne bo dobro delala in ne bo v redu, bomo dobili v kratkem volilno vlado. Ako bi bil Spaho na naši strani, bi bil sedaj naš prijatelj, naš

brat; on bi bil naš minister za šume in rudnike, ne pa Nikić Težkoča obstoja v tem, da misli gospoda samo na kroglice, ali kdo misli na kroglice, ta jih bo izgubil, ker vi niste kroglice nego narod. Naj živi najlepše mesto v naši državi, naj živi Mostar!«

Zadovoljen z uspehim zborom v Mostarju, je Radič odputoval v spremstvu v Stolac. Pri vstopu v mesto ga je sprejela večja skupina mladeničev z demonstracijami. Demonstranti so klicali: »Doli Radič! Doli, doli žive! Svetozar Pribičević! Stjepan Radič se je odpeljal v mesto, kjer je izstopil na nekem dvorišču ter takoj pričel govoriti. V tem so se vnovič obnovile demonstracije. Čuli so se glasovi: »Živel Pribičević! Doli Radič!«. Ko je Radič skušal govoriti naprej, so mu demonstranti klicali: »V luknjo z njim! Živel Pribičević! Vi ste nam vzeli zemljo ter nas oslepili za krt, ki smo jo kot dobrovoljci prelili za svobodo našega naroda!«. Med nasprotnimi skupinami so se razvili prepiri in shod se je spremenil v splošen pretep, ki se je nadaljeval tudi na cesti, dokler ni nastopila žandarmerija.

Stjepan Radič je razburjen in ogorčen stopil v avto in se odpeljal v Čapljino. Ko so ga tam pozvali, naj govori vsaj za zapnem sestanku, ker na javnem shodu ni hotel, je odvrnil: »Bratje, naj govori kdo drugi! Po onem, kar sem doživel v Stolcu, bi želel, da me sploh ni v Hercegovini. To je Vaša sramota, n' moja! Mesto, da skličete shod v vasi, ste sklicali shod v mestu radi enega krčmarja. Tu so novinarji in jutri bodo vsi listi pisali o tem, kar se je dogodilo v Stolcu. To je sramota.«

Zmaga jugoslovenske misli na zagrebški univerzi

Pri večerajšnjih volitvah v akademsko podporno društvo je zmagala jugoslovenska skupina. — Hrvatski blok je ostal v manjšini.

— Zagreb, 22. novembra. Večera je se vršila letna glavna skupščina Jugoslovenskega akademskega podpornega društva, da izvoli novi upravni odbor, ki je ob enem akademsko reprezentanca zagrebške univerze. Za volitve je vladalo zato med akademsko omladino veliko zanimanje. Postavljenih je bilo pet kandidatnih list od katerih pa sta prišli resno v poštev samo dve. Samostojni demokrati so šli v boj pod jugoslovenskim praporom. Proti njim so se združile vse hrvatske skupine (HSS, federalisti in stranka prava) v Hrvatski blok. Glavna skupščina sama, se je vršila večeraj v dvorani Kola. Po tajniškem poročilu, ki navaja razne akcije Podpornega društva na zagrebški univerzi tekom zadnje poslovne dobe, so se vršile volitve. Od 1500 članov je glasovalo 1228 dijakov. V glavnem se je vodila borba med hrvatskim in jugoslovenskim blokom. Izid glasovanja je bil razglašen v 5. popoldne. Dobili so: Jugoslavija 460, Hrvatski blok 408, Domagoj in Vojvodina 195, Davidovičevi 108, marksisti 56 glasov. Razmeroma največ izgubili klerikali, ki so računali na 250 glasov obeh svojih društev Domagoj in Vojvodina. Za predsednika

JAPD je bil na ta način izvoljen član Jugoslavije Josip Cvetič, štud. phil., za podpredsednika Tripo Petković, jurist, predsednik akademsko organizacije HSS. V cellem je dobila Jugoslavija 10 odborniških mest predsednika, prvega tajnika, II. blagajnika, 3 odbornike, namestnika, revizorja in dva člana častnega sodišča. Hrvatski blok podpredsednika, I. blagajnika, 3 odbornike, 2 namestnika in dva člana častnega sodišča. Davidovičevi po enega odbornika in revizorja, marksisti enega revizorja.

Ko je bil rezultat glasovanja sporočen omladini pred zgradbo Kola je došlo do oduševljenih manifestacij pristaev Jugoslavije, dočim so pristaši Hrvatskega bloka prepevali »Lepo našo domovino«. Manifestacije so se ponovile tudi pred univerzo. Volitve so se vršile v največjem redu.

STAVKA NA ČESKEM

— Praha, 22. novembra. Delavstvo petih velikih tekstilnih tovarnic je stopilo v stavko. Pogajanja z delavci so prekinjena.

Obupna borba uradništva za eksistenco

Naraščajoče razburjenje po vsej državi. — Dalekosežni sklepi dalmatinskega uradništva. — Stanovanjske organizacije naj se spremene v sindikalnem pravcu in organizirajo najostrejši odpor

— Split, 22. novembra. Vladna namera, da reducira uradnikom dohode in da poveča število let. potrebnih za penzijo, je izzvala v uradniških vrstah cele Dalmacije veliko ogorčenje. Te namere so bile predmet diskusije dalmatinskih uradniških delegacij, ki so se sestale v Splitu. Dalmatinski uradniki bodo zavzeli na velikem uradniškem kongresu, ki bo 4. in 5. decembra t. l. v Zagrebu kar naidržišnje stališče. Sklenjeno je bilo, da se podvzamejo vsi koraki, ki so potrebni, da se prepreči vladine namere. Na kongres v Zagreb odpotuje 23-članska delegacija ki bo zahtevala od kongresa, da odobri:

1. da se glavni Savez uradnikov za celo državo reorganizira na sindikalni osnovi.

2. da se ustanovi borbeni fond, ki ga bodo uradniki potrebovali v borbi za svoje pravice,

3. da se izdaja borbeni uradniški list, da se bojkotirajo vsi narodni poslanci, ki bodo pri reviziji uradniškega zakona odklonili obrambo uradnikov in

4. da se predlaga vladi, naj ponovno ustanovi uradniški penzijski fond, ki je obstojal prej v prečanskih krajih.

Dalmatinski uradniki predlagajo nadalje, naj ukine vlada aktivno in pasivno volilno pravico uradništva, da se na ta način onemogoči vpliv partizanske politike. V zvezi s tem naj se izvrši redukcija nesposobnih uradnikov. Dalmatinski uradniki bodo predlagali, naj nastopi uradništvo v slučaju, da bi vlada vztrajala na zmanjšanju dohodkov. zlasti draginskih doklad, s skrajnimi sredstvi v obrambo svoje eksistence.

Konec britanskega imperija

Svetovnopolični skleni britanske imperijske konference. — Dominijoni bodo z Anglijo samo še v perzonalni uniji. — Sklepali bodo lahko samostojne mednarodne pogodbe.

— London, 22. novembra. Na nedavni konferenci ministrskih predsednikov vseh britanskih dominijonov se je pojavila tendenca, da dobe dominijoni in kolonije čim večjo samostojnost. Vlada je na to zahtevo v pravilnem razumevanju pristala. Zato je imperijska konferenca izvolila ožji odbor, ki naj sestavi predloge v smislu želj in teženj iznešenih na konferenci. Ta odbor je v soboto dokončal svoje delo. Njegovi sklepi pomenijo dogodek svetovne politične važnosti. V bodoče bo ves doseženi britanski imperij zveza popolnoma samostojnih in druga od druge neodvisnih držav, ki bodo združene samo še po osebi angleškega kralja. Ta bo nosil oficijelni naslov »Kralj Anglije Irske in prekomorskih dominijonov ter cesar Indije«. Podkralji in generalni guvernerji v raznih dominijonih ne bodo več zastop-

niki angleške vlade, ampak neposredni zastopniki kralja in bodo od njega imenovani samo na predlog prizadetih vlad. Vsi dominijoni bodo imeli v bodoče pravico, da nastopijo samostojno tudi na zunaj napram tujim državam, da sklepajo z njimi mednarodne pogodbe in imenujejo pri njih samostojne poslanike. Tudi vojne uprave bodo ločene, toda organizirane enotno.

Britanski imperij bo tako v bodoče tvoril le eno veliko in močno zvezo britanskih narodov, ki bodo imeli skupnega vladarja in bodo povezani z močnim duhom velike britanske tradicije. Angleška vlada je že pristala na te predloge, ki stopijo v veljavo že z novim letom. S 1. januarjem prestane torej formalno eksistirati sedanj britanski imperij in stopi na njegovo mesto Zveza britanskih držav.

Perzonalna unija

med Madžarsko in Rumunijo

Nadvojvoda Albrecht se poroči s princeso Ileano? — Zarota princa Karla.

— Budimpešta, 22. novembra. Vest o perzonalni uniji med Madžarsko in Rumunijo, ki se trdovratno ponavljajo tako v madžarskem, kakor v rumunskem tisku, so kretnice v novo smer. Te dni se je razširila v budimpeštanskih aristokratskih krogih verzija o zaroki nadvojvoda Albrehta z rumunsko princeso Ileano, najmlajšo hčerko rumunskega kralja in sestro jugoslovenske kraljice Marije. V to svrhu je nadvojvoda Albreht te dni odputoval v popolnem inkognito v Rim, da pridobi italijanskega ministrskega predsednika Mussolinija za to kombinacijo perzonalne unije med Madžarsko in Rumunijo. Izvršila naj bi se na ta način, da bi postal Albreht madžarski kralj, Ileana pa rumunska kraljica; njen sin bi bil že skupen vladar za obe državi.

— Budimpešta, 22. novembra. Rumunska vlada je odkrila zaroto, ki je namerala postaviti na rumunski prestol princa Karla, v službo potrebe tudi s silo. Politika je izvršila številne aretacije. Avarescu je imel z voditeljem liberalcev Bratianom konferenco, na kateri sta se sporazumela, da je treba povratek princa Karla v Rumunijo preprečiti za vsako ceno. Cenzura ne dopušča, da se o tem piše. Iz armade bodo odpušteni vsi oficirji, ki so Karlovi pristali.

IZGREDI NA GRŠKO-ITALIJANSKIH OTOKIH

Atene, 22. novembra. Na otokih Dodekaneza je ponovno prišlo do spopadov med vojniki italijanske posadke in prebivalstvom. Bajje so italijanski vojniki razstrelili z dinamitom hišo bivšega župana, ki so ga izgnali, ker se je upiral uvedbi italijanske kot učnega jezika v šolah. Italijanska oblastva gredo v svojem šovinizmu tako daleč, da silijo prebivalstvo, naj spremene barvo hiš samo, da jim odzveja grški značaj. Pred kratkim so Italijani raztrgali grško zastavo, jo vlekli po ulicah in potem vrgli v morje. Prebivalstvo je zelo vznemirjeno. Tudi grški listi so skrajno ogorčeni nad postopanjem Italijanov na Dodekanezu.

Češkoslovaško Sokolstvo

Dne 18. t. m. je bila v Pragi v Tyrševem domu slavnostna zaključna seja zletnega odbora, ki je organiziral VIII. vsesokolski zlet v Pragi. Večina pododborov je svoje delo končala in likvidirala. V funkciji ostane le še predsednik odbora in pa finančna sekcija, ki še ni zaključila bilance. Glasom predloženih računov stavbne sekcije so znašali stroški za zgradbo zletišča na Strahovski planoti 8.402.989,24 Kč. Proračun za zgradbo ogromnega zletišča je bil prekoračen približno za 250.000 Kč.

Zletnemu odboru je bilo podano tudi obširno statistično poročilo o udeležbi žen na zletu. V predzletnih dneh je nastopilo 6860 Sokolice-dijakinj in 17.000 naraščajnic. Pri prostih skupnih vajah na glavnem zletu je prvi dan telovadilo 14.076, drugi dan pa 11.680 Sokolice.

11. in 12. decembra se vrši v Tyrševem domu v Pragi važna seja glavnega odbora COS. Na dnevnem redu so razna poročila odborovih funkcionarjev o VIII. vsesokolskem zletu v Pragi, o organizaciji sokolskih društev, o spopolnitvi sokolskega telovadnega sistema itd. Načelnik COS dr. J. Vanček pouda tudi zanimivo načelno poročilo o Sokolstvu in sportu.

PRAVILNIK K STANOVANJSKEMU ZAKONU

— Beograd, 22. novembra. V ministristvu za socialno politiko je bila imenovana posebna komisija, ki bo izdelala pravilnik za izvedbo novega stanovanjskega zakona. Po tem pravilniku se bodo reševala vsa sporna vprašanja, ki bodo nastala radi novega zakona.

GENERAL GAJDA

— Praha, 22. novembra. V procesu proti bivšemu generalu Gajdi je došlo do novih odkritij. General Čeček je izjavil, da je v ministristvu zunanjih poslov videl zaupne dokumente, da je Gajda bil že leta 1921 v nedovoljenih odnosih s sovjeti. Gajda je izročal sovjetski vladi vojaška poročila in prejemal za to odškodnino.

Edina prireditev na 1. decembra zvečer bo tudi letos.

Novinarski koncert v „Unionu“

Največji in najinteresantnejši koncert letošnje sezone.

KINO MATICA

predvaja danes znameniti vefelfilm

Der „Veilchenfresser“

Harry Liedtke — Lil Dagover
Sijajna salonska veseliga, — Režija
Friderika Zelinka.

V pavzi nastopi

virtuoz na ustne harmonike

Vse večerajšnje predstave razprodane!

Prvoboritelj treznostnega gibanja v Ljubljani

V soboto so člani abstinenčnih organizacij v Ljubljani priredili borilce za prohibicijo v Severni Ameriki, senatorju Johnsonu prisrčen sprejem in zvečer intimen pozdrav v brezalkoholni restavraciji »Pod Lipo«, kjer so ga pozdravili zastopniki društev, v imenu JSS. prof. Jeras. Večera si je g. Johnson ogledal najprej razstavo o vplivu alkohola na realni, ki jo je priredilo »Danečvo kolo«. Ob 10.45 dopoldne je nato, žal, pri precej skromni udeležbi, predaval v Mestnem domu o prohibiciji in njenih uspehih v Združenih državah Severne Amerike, kakor tudi o abstinenčnem gibanju po celem svetu. Predavatelj, v angleščini podana izjava, je tolmačil bančni uradnik dr. Fran Miklavčič. V imenu »Treznosti« je pozdravil predavatelja dr. Mikč. Amerika je nad 200 let bojevala na alkohol. Sprva se je prohibicijsko gibanje pojavljalo le v posameznih mestih, potem je vedno naraščalo in zavzelo tak obseg, da je moral vpoštevati željo naroda tudi kongres. Po uvedbi prohibicije so zaprli 176.000 licenciranih gostiln. Prohibicija kaže lepo uspehe na socialnem in kulturnem, a tudi na gospodarskem polju. Prohibicija še vedno napreduje. Od 425 članov kongresa jih je blizu 311 prohibicionistov. Za prohibicijo je 75% ameriškega ljudstva. Gibanje so podpirale in še podpirajo zlasti ženske organizacije, a tudi poljedelske, kulturne in cerkvene organizacije. Tudi delavci so se pridružili v starih vrstah prohibicionizmu.

Predavanju so prisotni poslušalci, med katerimi je bilo zlasti mnogo mladine, sledili z velikim zanimanjem. Senator Johnson, ki je vodil borbo, da je kongres sprejel prohibicijski zakon, je pred meseci nastopil turnejo po svetu, da vrši propagando za prohibicijo. Iz Carigrada je prišel v Jugoslavijo. Posetil je mesta Niš, Skopje, Beograd, Sarajevo, Zagreb in Ljubljano. O Sloveniji se je laskavo izrazil, naglašajoč, da so vasi in kmečki domovi prav lični in snažni. Danes popoldne je se senator Johnson z dunajskim brzovlakom odpeljal na Dunaj. Na kolodvoru so se od njega poslovili zastopniki »Treznosti« in zastopnik velikega župana.

VPRAŠANJE RUSKIH DOLGOV V FRANCJI

— Pariz, 20. novembra. V vprašanju ruskih dolgov v Franciji je francoska vlada sklenila, da izroči sovjetski vladi noto ultimativnega značaja, v kateri bo zahtevala, naj sovjetska vlada prizna dolgove Franciji brez ozira na to ali dobi kredite ali ne.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA

Devize. 2 in pol odst. drž. renta za vojno škodo 332, 7 odst. inv. pos. iz l. 1921 75, 78, Ljubljanska kreditna banka 140, Merkantilna banka 99, 100, Prva hrvatska štedionica 865, 867, Kreditni zavod 170, 180, Strojne tov. in liv. 100, Trboveljska prem. družba 380, Združene papirnice 105, Stavbena družba d. d. Ljubljana 55, 65, Sešir d. d. 104, 4 in pol odst. kom. zad. drž. bke. 20, 22, 4 in pol odst. zast. l. kr. drž. bke. 20, 22.

ZAGREBSKA BORZA

Devize. Dunaj 798,25—801,25, Berlin 13,466—13,496, Italija 235,02—237,02, London 274,83—275,63, Newyork ček 56,53—56,73, Pariz 215—217, Praga 167,70—168,50, Curih 10,9275—10,9575. — Valute: lira 229—231, dolar 55,90—56,10. Efektii. Ljubljanska kreditna 140, Hipotekarna banka 56, Prastredionica 865—870, Sešerana, Osijek 420—430, Trboveljska 380 do 822, Večve 165.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih. Beograd 9,15, Pariz 18,95, London 25,1475, Newyork 518,50, Milan 21,45, Praga 15,36, Dunaj 72,10, — Trst. Beograd 42,80, London 117,875, Curih 458.

Spominjajte se nesrečnih poplavljenecv!

Zofka Kveder-Demetrovič

— Zagreb, 22. novembra. Včeraj je v Zagrebu po daljši bolezni, a vendar še nepričakovano umrla ga. Zofka Demetrovičeva, žena posl. dr. Juraja Demetroviča in ena najodličnejših jugoslovenskih pisateljic. Pogreb bo jutri popoldne v Zagrebu.

V vrstah naših slovenskih žena je nastala globoka vrzel, Zofke Kveder-Demetrovič ni več. Z njo smo izgubili ne le našo najboljšo pisateljico, marveč tudi eno onih naših žen in mater, ki se je z vso energijo posvetila borbi za enakopravnost žene v javnem življenju.

Zofka Kvederova je najplodovitejša, najsamostejša osebnost v slovenski ženski literaturi. Že v zgodnji mladosti, kot 17 letna uradnica v Ljubljani, je začela pošiljati v svet svoje prve pence. Najprej drobne črtice in novele, ki jih je objavljala v "Slovenski Narod". Že njeni prvenci so kazali izreden talent in krepko individualnost. Domača šola pa ji ni nudila dovolj. Gmalo jo je vsvet. Živela in učila se je več let v Trstu, pozneje v Gorici, Švici in dolgo vrsto let v Pragi. Pisateljstvo v pravem pomenu besede je začela leta 1897. Ko se je leta 1898, preselila v Trst, se je določila posvetiti pisateljstvu in novinarstvu. Od takrat je tudi bila vse do izbruhov vojne zvesta sotrudnica "Ljubljanskega Zvonca". Svojo prvo knjigo "Misterij žene" je izdala leta 1900. v Pragi. Do skrajnih mej odkritosrčnosti knjiga je vzbudila pravico senzacijo. Pozneje je sledilo še več njenih knjig: "Ljubezen" v Trstu, "Odvaj" v Gorici in "Iz naših krajev" v Ljubljani. Njen roman "Nada", ki je izhajal v "Slovanu", je izšel kasneje kot knjiga v Pragi.

Pisala je v slovensčini, češčini in srbohrvaščini ter nemščini. Nad 10 let je bila urednica znanega družinskega mesečnika "Domači prijatelj" v Pragi. Njeno pisateljsko delovanje se razteza na vsa polja, doma pa je v ženskem svetu. Noben slovenski pisatelj se doslej ni še poglubil s tolikim razumevanjem v žensko psiho in nič je došel v vseh fazah ni podal s toliko umetniško plastičnostjo kakor ona. Leta 1904. se je preselila v Zagreb, kjer je sodelovala pri raznih hrvatskih listih. Od leta 1917. do

1921. je izdajala "Ženski svet" pozneje "Jugoslovensko ženo", ki je bila najlepša, najresnejša in v vsakem pogledu najboljša ženska revija, kar jih je sploh kdaj izhajalo pri nas. Leta 1918. je izdala svoj medvojni roman "Hanka" ter najboljšo slovensko novelo v hrvatskem prevodu. Leta 1922. je sledilo zopet dvoje močnih knjig: drama "Vnuč kraljeviča Marka" in "Arditi na Krku".

Zofka Kvederova je bila torej izredno marljiva pisateljica, ženski talent brez primere v našem slovstvu in žena širokega slovenskega obzorja. Moderna, neustrašena boriteljica za žensko moralno in intelektualno enakopravnost z moštvom je s svojim delom dokazala, da je tudi Slovenka važen faktor v kulturi in umetnosti. "Vedno me žene naprejš, delati, ustvarjati moram. Sedaj pišem svoj dnevnik, svoje življenje, a to sme iziti kasneje, ko me ne bo več..." je pred par leti pripovedovala... Pač ni mislila in nikdo ni slutil, da bo ta čas tako kmalu, tako nepričakovano napočil.

Zofka Kveder-Demetrovič je bila rojena 22. aprila 1878. v Ljubljani. Po dovršeni meščanski šoli je bila več let privatna uradnica v Ljubljani in v Trstu. Ukaželjna mladenka se je podala v svet ter je bila vpisana kot izredna slušateljica na univerzi v Curihu. Bernu, pozneje v Monakovem, Berlinu, Pragi in Zagrebu. Vse njeno življenje je bilo en sam boj. Usoda ji ni bila mila in ji je poleg lepih trenutkov naklonila obilico bridkih udarcev in razočaranj. Zadnja leta je morala odložiti pero. Bolehala je na srcu. Preveč je delala. V svojem nervoznem, nadčloveškem naporu je pozabila, da ni dovolj. ako človek hrani samo svoj duh, nego mora skrbeti tudi za telo. Bila je skrbna družinska mati in soproga. Poročena je bila z g. dr. Jurajem Demetrovičem, bivšim pokrajinskim namestnikom v Zagrebu in sedanjim poslancem samostojne demokratične stranke, ki je tudi sam znan kot odlični pisatelj in publicist.

Bodi blagi ženi in zaslužni pisateljici ohranjen trajen spomin!

Zanimivosti iz naših krajev

Orožništvo in državno pravdnštvo v obrambi vere. — Stenjevčani tožijo zagrebskega nadškofa. — Pretep pred cerkvijo. — Boj proti draginji arnavtskih žen.

Spor stenjevskih faranov s svojim župnikom in zagrebskim škofom zavzema prav čudne dimenzije. Ko so cerkveni krogi uvideli, da je pokret za prestop v starokatoliško cerkev resno mišljen, so napeli vse sile, da to preprečijo. Kakor poročajo zagrebski listi, je te dni izšla v tiskarni zagrebskega nadškofa posebna brošura anonimnega pisca, ki na prav rovtarski način grdi in blati starokatoliško cerkev, njene duhovnike in glavne voditelje pobujenih Stenjevčanov. Seveda napada tudi časopise, ki je objektivno poročalo o dogodkih v Stenjevcu ter vršilo s tem le svojo kroničarsko dolžnost, ki je nedvomno gotovim krogom nekoliko neprijetna. V Stenjevcu samem vlada največje razburjenje. Stenjevčani so vložili zoper škofovo tiskarno in neznanega pisca omenjene brošure tožbo radi razžaljenja potom tiska. — Državno prdnštvo je že odredilo preiskavo. Seveda pa tudi cerkveni krogi niso ostali dolžni. Zagrebski kapitel je zahteval od državnega pravdnštva, da dvigne obtožbo zoper voditelje starokatoliškega pokreta radi motenja verskih opravil radi tativne cerkvenega ključa in zoper starokatoliške duhovnike, ki so brez dovoljenja opravljali v Stenjevcu božjo službo. Starokatoliški škof pa je s svoje strani izdal posebno okrožnico, v kateri daje vernikom nadaljna navodila. V nedeljo bi se imela v Stenjevcu zopet vršiti starokatoliška maša. Toda iz Zagreba so "delegirali" v Stenjevce neke Orle in člane raznih cerkvenih kongregacij, ki so imeli nalog, da to preprečijo. Zavzeli so ves prostor pred cerkvijo ter niso hoteli nikogar pustiti v cerkev. Radi tega je prišlo pred cerkvijo do pretepa, v katerega je morala končno poseči še žandarmerija. Vse to je naravno le še povečalo odpor Stenjevčanov proti cerkvenim krogom in še bolj poglobilo nasprotstva, ki bi bila lahko, ako bi bili pokazali cerkveni krogi malo manj diktatorstva in vsaj malo upoštevanja ljudskih želj, popolnoma izostala.

Južne Srbije ne vznemirja niti vladna kriza, niti Radičević govori, niti Pašićeva bolezni, marveč drugo. Veliko bolj važno in tehtno vprašanje. Arnavti v prizrenskem okraju tožijo nad draginjo, ki kljub porastu in stabilizaciji dinarja od dne do dne narašča. To je draginja — arnavtskih žen. Pri Arnavtih je namreč še običaj, da si mora fant deklet kupiti. Kadar si izbere nevesto, pošlje svojega prijatelja k njenemu očetu na pogajanja. In nato sledi prava krvava kupčija. Kakor pri nas mešetarji, tako se pogajata za ceno dekleta. In cene so danes precej visoke. Izpod 20 tisoč Din danes ne moreš dobiti niti najrevnejšega dekleta. Ko se končno pogodita za ceno, mora ženin često prodati vse, da izplača kupnino in še le potem se lahko izvrši poroka.

Ker pa kupnine segajo često v visoke vsote, so se v zadnjem času tudi Arnavti modernizirali in dajejo svoja dekleta na obroke. Razlika je samo ta, da dobiš pri nas kupljeno blago takoj, Arnavt pa izroči dekle še le, ko je plačan zadnji obrok. Arnavtski ženin mora mnogokrat prodati zadnjo kravico, da spravi skupaj potrebni denar in si kupi nevesto. To pa ima za posledico, da so zakonci v prvih letih navadno zelo revni, ker si morajo vse zopet znova prideliti. Pa tudi številni poroki je začelo v zadnjih letih radi te neznosne draginje rapidno padati. To pa je napotilo muftije in imane v prizrenskem okraju, da so uvedli posebno akcijo, ki gre za tem, da se znižajo cene arnavtskim ženam.

Seveda je še vprašanje, ali bo imela ta akcija kaj večji uspeh kakor naši protidraginjski zakoni. Te dni so imeli v Prizrenu posebno zborovanje, na katerem so sklenili, da sme znašati cena za eno ženo največ 5 do 10.000 Din, ki se ravna seveda po lepoti izvoljenke. Nasprotno pa mora oče prodanega dekleta dati ženinu pred poroko balo, odgovarjajočo kupni ceni. Odprto pa je ostalo vprašanje, kako prisiliti srečne očete hčera, da se drže teh maksimiranih cen.

Velika avtomobilska nesreča pri Zagrebu.

V nedeljo zvečer ob 18. se je pripetila na cesti, ki vodi iz Podsedusa proti Samoboru, strahovita avtomobilska nesreča, ki je zahtevala več človeških žrtv. Brzovlak št. 2, ki je vozil proti Samoboru, je na železniškem prelazu zavozil v osebni avtomobil, v katerem je sedelo več oseb. Vlak je avtomobil treščil v obmejni jarek in ga popolnoma razbil, pri nesreči pa sta bili ubiti dve ženi, sofer pa težko ranjen. O tragični nesreči prinašajo listi sledeče podrobnosti:

"Včeraj popoldne je bil lep dan in veliko Zagrebčanov se je v avtomobilih odpeljalo na periferijo in bližnjo okolico. Z avtomobilom, ki ga je vozil sofer Hugo Stefanović, so se vozili gostilničar Makso Sturšič, njegova žena Marica, mesar Franjo Krulc, njegova žena Jospina in špediter Josp Kolar. Odpeljali so se v Samobor, proti večeru pa so se vračali domov. Zatrjujejo, da je sofer polagoma vozil, drugi zopet, da je bil pijan in da je drvel v peklenem tempu. Železniška barjera, ki vodi iz Samobora proti Podsedusu, kaže ni bila razsvetljena in sofer je zavozil vanjo. Naslednji hip je bil avto na progi, nesreča pa je hotela, da je istočasno privozil monakovski brzovlak. Zajec in Skušič, ki sta sedela zadaj v avtomobilu, sta instinktivno in še predno se je avto zaletel v barjero, skočila raz voza. To jima je rešilo življenje. Medtem se je brzovlak z vso vehemenco zaletel v avto. Karambol je bil tako silen, da se je avto zavrtel,

nato pa je z vso silo treščil v bližnji plot ter se popolnoma razbil. Pri karambolu sta obe ženi zleteli raz voz in prileteli na progo, kjer ju je zagrabil stroj in povozil. Obe so našli strahovito razmesarjeni na progi. Dete je ostalo nepoškodovano in so ga našli v razbitem avtomobilu. Soferja je pri karambolu vrglo par metrov visoko; priletel je na drugo stran ceste in butnil z glavo ob velik kamen ter z razbito glavo nezavesten obležal. Pirc je

ostal nepoškodovan. Zajec in Skušič pa sta dobila lažje notranje poškodbe. Soferja so s težkimi poškodbami prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo. Na kraj nesreče je takoj odšla posebna komisija, da ugotovi vzrok nesreče. Priče zatrjujejo, da je nesreče kriv sofer, ki je bil vinjen in je upravljal divje vozilo, drugi zopet zatrjujejo, da je kriv nesreče čuvaj, ker zapornice niso bile spuščene. Nadaljni potek preiskave bo pokazal, koga zadene krivda.

Krvava zakonska tragedija v Zagorju

Pred ljubljansko poroto se danes zagovarja Ivana Trebušakova, ki je obtožena, da je s sekiro umorila svojega moža.

Danes dopoldne je bilo otvorjeno zimsko porotno zasedanje pri deželnem sodišču v Ljubljani. Prva obravnava se je vršila proti šestim bivšim mizarjem ženi, sedaj vdovi Ivani Trebušakovi, roj. Prašnikarjevi, doma iz Potoške vasi, bivajoči v Toplicah pri Zagorju. Trebušakova je obtožena, da je umorila letos dne 25. maja svojega v postelji spečega moža, s sekiro, naka je polila posteljo s petrolejem in jo zažgala. Prišli so sosedje, pogasili ogenj in našli so pokojnega moža na tleh sredi sobe mrtvega. Mož je bil precej ožgan, toda na glavi in vratu so ugotovili strašne rane, za vratni pa so našli veliko okrvavljeno sekiro. Vse to je bilo dokaz, da se je zgodil grozljiv zločin in preiskava je dovedla do arcačije današnje obtoženke.

Porotnemu senatu predseduje podpredsednik deželnega sodišča Peter Keršič, votanta sta viš. sod. svet. Jakob Antloga in sodnik Raiko Lederhas. Obdolženko toži državni pravdnik dr. Mastnak, zagovarja pa jo odvetnik dr. Poje.

Po zbiranju porotnikov in urvodnih formalnostih je sklenil senat na predlog državnega pravdnika, da se vrši del obravnave, sicer pred vsem zagovor obtoženke, tajno, naka se je porotna dvorana, ki je bila do zadnjega kotička nabit polna, zopet izpraznila. Obtoženka je srednjevelika, bolj slabotna, priprosto oblečena žena, ki napravi sicer dober vtis, da bi ji človek ne prisodil takega dejanja. Obtoženka je dolga 25. majtnika v Toplicah udarila svojega moža, ko je doma v postelji spal, trikrat s sekiro po glavi in vratu, tako da je mož vsled izkrvavitve in zaradi pretesa možganov umrl. Državni pravdnik jo toži radi hudodelstva zavratnega umora in predlaga zakonito kazen.

Glasom obtoženke se je obtoženka poročila s svojim ranjanim možem meseca decembra leta 1911. v Zagorju. Njen mož je bil zaposlen kot mizar v premogokopu. Imel pa je tudi svojo delavnico v svoji hiši, kjer je izvrševal obrt z enim vajencem. Od začetka sta živela prihično dobro in ni bilo med njima večjih nasprotstev in preprirov. Kasneje pa je začel mož piti, pri čemer je vedno bolj zamemal delo in družino. Se huje je začel poplvtati, ko je lani

11. aprila prodal svojo hišo za 25.000 dinarjev. Zato mu je žena vzela 13.500 Din in je naložila ta znesek v Mestni hranilnici v Ljubljani. Ko je mož to zvedel, je doma zapet zagrnelo, toda končno sta se le pobotala in žena je izročila možu hranilno knjižico. Pa tudi obtoženka glasom obtoženice ni bila posebno vzorna. Pravijo, da se je z možem vred večkrat napila in je imela pred leti tudi skrivno ljubavno razmerje z nekim brivskim pomočnikom.

Usodni dogodek, predmet današnje obravnave, se je zgodil letos na binkoštni ponedeljek. Pokojni Trebušak je odšel ta dan že jutraj v Zagorje, kjer je šel v Koprivčovo krčmo. Tam se je napil in zaspal. Žena pa je šla isti dan v sosedno, 2 km oddaljeno Potoško vas, kjer je obiskala svoje starše. Z njim je šla v gostilno, kjer je ostala do osmih zvečer. Med tem pa je prišel domov njen mož. Ker ni našel žene, jo je šel iskat in jo je srečal okoli pol devetih zvečer pred občinskim uradom v Zagorju. V svoji jezi jo je napadel, pretepel z dežnikom in jo obrcal, tako da je imela žena res na več mestih po telesu krvne podplube. Doma je mož zaspal. Okoli polnoči pa so zaslišali sosedje krič in vpitje, da pri Trebušakovih gori. Ko so vdrli v stanovanje, so našli gorečo zakonsko posteljo, katero so takoj pogasili. Na tleh pa so našli pokojnega Trebušaka, ki je bil ves okrvavljen, ožgan in že mrtve. Obtoženka je sama priznala sosedu Antoniju Šmidovi: Ubila sem ga s sekiro, ker je hotel imeti osem tisočakov! Priznala je tudi orožje, da ga je udarila spečega trikrat s sekiro po glavi in po vratu in ga je nato že mrtvega polila s petrolejem ter zažgala posteljo, da bi zakrila umor. Pri sodnem raztelesenju mrliča so res ugotovili tri rane.

Mučni dogodki, ki so se zgodili med zakonoma, predno je mož zaspal in ki so bili neposreden povod katastrofe, so se obravnavali tajno, po zaslišanju obtoženke pa je bil odrejen kratek odmor, med katerim je smelo občinstvo v sodno dvorano. Prišlo je zasliševanje prič. Obravnava se ob zaključku lista še nadaljuje.

Sport

Hazena Ljubljana — Maribor

11 : 5 (5 : 2).

Včeraj se je na igrišču Ilirije ob razmeroma lepem številu gledalcev odigrala revanžna medmestna hazenska tekma Ljubljana — Maribor, ki je končala z nepričakovano visoko, a zasluženo zmago Ljubljane, ki je s tem revanžirala zadnji poraz v Mariboru, poleg tega pa ponovno dokazala svojo superiornost v hazeni.

Družini sta nastopili skoraj v isti postavi kot nedavno v finalni tekmi Ilirija — Maribor. Ljubljano je zastopala družina Ilirije, ojačena v obrambi z Atenašico Šaplova, barve Maribora je zastopala kompletna družina Maribora. Bila je torej to nekaka repriza finalne tekme.

Ljubljankam se podela prav lepo igro in so zlasti v kombinaciji zelo prekašale nasprotnika. Najboljši del družine je tvoril napad, čegar duša je bila zopet Bernikova. Ta je odigrala včeraj morda svojo najboljšo tekmo v letošnji sezoni in gre na njen rovaš sedem golov. Napad je z lahkoto preigral nasprotnika, podajanje in lovenje žoge je bilo prav dobro, naravnost vzorno po postiranju pred golom. Strela na gol so bili razantni, prave bombe. Obe krilki Tratnikova in Vidrova sta bili v visoki formi, koristni napadu in obrambi. — V obrambi je z uspehom debitirala Šaplova, vratarica Jermolova pa je sigurno obvladala najtežje žoge.

Tudi Mariborčanke niso igrale slabo, bile so pa napram sijajno disponirani družini Ljubljane brez moči; še najboljši del je tvoril napad, kjer je bila Vodebava to pot boljša od Vugove, obe pa sta bili dobro kruti. Slabe točke je imela družina v krilski vrsti in vratarici. Ta je sicer parirala več težkih strelcov, vendar bi mogla ubraniti še vsaj tri gole. V splošnem je bila mariborska družina slabša, kakor smo jo videli in občudovali pri zadnji tekmi proti Iliriji. — Kljub temu pa tako visokega poraza po poteku igre, ki je bila ves čas odprta, ni zaslužila.

Igra, ki jo je zadovoljivo vodil g. Deberlet, je bila izredno živahna in napeta. Prvi polčas sta si bili družini v polju enaki, le pred golom je bila Ljubljana bolj energična, drugi polčas pa je bila Ljubljana večkrat v vidni premoči. Vodstvo je kmalu v začetku dosegel Maribor, naka je Ljubljana izenačila. Hip nato je bil zopet Maribor v vodstvu, nato je Ljubljana zopet izenačila ter zvišala do polčasa na 5 : 2 v svojo korist. Drugi polčas je Ljubljana igrala še z večjim elanom in ambicijo in dosegla še nadaljnih 6 golov, Maribor pa 3. Končni rezultat 11 : 5 v korist Ljubljane.

Simpatične goste je občinstvo živahno aklamiralo.

Tekmo je dobro, a morda preveč rigorozno sodil g. Doberlet.

Nedeljski nogomet

Primorje — Hermes 4 : 0 (2 : 0).

V včerajnji prijateljski tekmi, ki pa je imela bolj značaj tipične prvenstvene borbe, je Primorju uspelo, da se revanžira Hermesu za zadnji poraz. Primorje je zasluženo zmagalo v razmerju 4 : 0 (2 : 0). Hermes je nastopil s tremi rezervami, Primorje pa je igralo brez Ermana v napadu in Slamiča v obrambi. Primorje je bilo tehnično in taktično boljše moštvo in je predvedlo lepši in koristnejši nogomet. Prvi polčas sta si bili moštvi precej enaki, v drugem pa je prevladovalo Primorje in zvišalo rezultat z 2 : 0, ki ga je dosegel v prvem polčasu, na 4 : 0. Z uspehom je debutiral v napadu Poduje, ki je bil prvi polčas v spoiski šibek, a je v drugem polčasu briljiral na krilu. V splošnem sta odločili tekmo boljša krilska vrsta in obramba Primorja. Hermes je igral zelo ostro. Tekmo je prvi polčas sodil g. Kepec, drugi polčas gospod Kuret.

Druga tekme.

LJUBLJANA: Reka — Jadran komb. 3 : 2. 2. Kombinacijsko dobra igra Reke. Jadranova rezerva, ki je bila ojačena s par igralci prvega moštva, je igrala brez sistema in raztrgano. — **Ilirija rez. :** Svoboda (Trbovlje) 4 : 0. Ilirija je bila v slabši formi kot navadno. Trboveljska Svoboda je poizvedovalno moštvo, ki sicer goji precej primitivni nogomet, vendar je zelo fer in napravi dober vtis. Individualno so bili nekateri igralci prav dobri.

NOVO MESTO: Panonia (Ljubljana) : Elan (Novo mesto) 4 : 3. Panonija je igrala v Novem mestu proti tamošnjemu Elanu in je naletela na precej enakovrednega nasprotnika. Elan je telesno krepko, agilno moštvo, ki ima čedno kombinacijo. Panonija je le s težavo zmagala. Sodil je dobro ing. Medic.

MURSKI SOBOTA: Primorje (Ljubljana) : SK Mura 5 : 11. Družina ljubljanskega Primorja je igrala včeraj v Murski Soboti proti Muri. Mura, ki je na domačem terenu trd nasprotnik, je zmagala nad Primorjem v razmerju 11 : 5. Za Muro je nastopila že Cimpermanova, ki se je za stalno preselila v Mursko Sobotu.

LJUBLJANA: Atena komb. : Ilirija rez. 3 : 1.

ZAGREB: Prvenstvene: Gradjanski — Derby 2 : 1 (2 : 0). Derby je bil boljše moštvo. Croatia — Concordia 2 : 0 (2 : 0). Stanje prvenstva v Zagrebu je sledeče: Hašk 8 točk, Gradjanski 8, Croatia 5, Zvezničar 3, Derby 2, Concordia 2.

BEOGRAD: B. S. K. — Jugoslavija 2 : 0 (1 : 0). B. S. K. je zaslužno zmagal ter si osigurал prvenstvo. Jugoslavija je imela precej smole.

GRADEC: Hašk — G. A. C. 1 : 1 (1 : 0).

DUNAJ: Prvenstvene: WAC : B. A. C. 3 : 2 (2 : 2); Rapid — FAC 5 : 3 (3 : 2); Vienna — Simmering 8 : 1 (3 : 1)! Hakoah — Sportklub 1 : 0, Rudolfshtet — Slovan 0 : 0, Amateuri — Admira 4 : 0.

PRAGA: D. F. C. — Viktorija 2 : 4 : 0; Slavia — CAFC 4 : 1, Sparta — Vrsovice 2 : 2.

BUDIMPEŠTA: III. okraj — MTK 1 : 0; FTC — Kispesti 1 : 0; Vasas — Nemzeti 3 : 2; UTC — A33 1 : 0.

— **Trener Zankl**, ki je igral svojčas v Ljubljani in bil trener SK Ilirije, je bil to jesen angažiran v Benetkah pri tamošnjem AC Venezia. Zdi se, da se simpatični dunajski igralec ni mogel uveljaviti med italijanskimi igralci, ki goje hitro in visoko igro. Zato je bil Zankl te dni odslavljen ter se je vrnil na Dunaj. Tudi dosedanemu trenerju Sedlačku je bilo odpovedano. Na njuno mesto je prišel igralec in trener Hilte, znan član dunajskih Amaterjev.

— **Klubski dom za 8 milijonov dolarjev.** Največji atletski klub Združenih držav, Newyorški "Athletic Club" bo zgradil v Centralnem parku v Newyorku nov klubski dom. Vodstvo je že odobrilo 8 milijonov dolarjev za impozantno zgradbo. Klub je lastnik ogromnih sportnih naprav v Travers Islandu, ki jih cenijo na 10 milijonov dolarjev. Novi klubski dom bo imel 22 nadstropij, vsi prostori bodo namenjeni sportu in klubovemu članstvu. V spodnjih prostorih bodo garderobe, plavalni bazeni, turške kopeli, ogromna telovadnica, tenis-prostori, tekašišča in druge sportne dvorane ter je dilnice. V višje ležečih prostorih se bodo nahajale kuhinje damske sobe in dvorane, namenjene družabnosti. Med 14. in 21. nadstropjem bo 318 sob s kopalnicami in telovadnimi aparati, ki bodo na razpolago samo članom.

— **Buljevič**, bivši centerhal AKS Primorja, je prestopil k Edinstvu v Beogradu.

Sokol

Odborova seja JSS

se bo vršila 12. decembra t. l. v sejni dvorani sokolskega društva Ljubljana-Matica, Narodni dom, pritičje. Začetek ob pol devetih.

Določen je sledeči dnevni red: 1. Poročilo starešinstva JSS. — 2. Poročilo saveznega TO (priređeno v letu 1927). — 3. Poročilo gospodarskega odseka o finančnem stanju JSS. — 4. Poročilo gospodarskega odseka o proračunu JSS za leto 1927. — 5. Poročilo odsekov: a) statističnega, b) organizacijskega, c) zdravniškega, d) manjšinskega, e) novinarskega, f) fonda za poškodbe, g) prosvetnega. — 6. Zaključek o kraju in dnevu glavne skupščine JSS za leto 1927. — 7. Socijalna vprašanja v Sokolstvu. — 8. Il. jugoslovenski vsesokolski zlet. — 9. Predlogi žup. — 10. Slučajnosti.

Na odborovo sejo JSS pošlje vsaka župa vsaj enega zastopnika. Na dnevnem redu te odborove seje so zelo važna vprašanja. Naše Sokolstvo hoče posvetiti v bodoče večjo pozornost socijalnim vprašanjem. Načelo se bo vprašanje o II. jugoslovenskem vsesokolskem zletu, ki naj bi se vršil 1929. ali 1930. leta. Važno so tudi vse ostale točke dnevnega reda, osobito o tehničnem delovanju JSS, o finančnem stanju i. t. d.

Sokolska Misao, list, ki ga izdaja bratsko sokolsko društvo v Somboru, zasluži pohvalo. To je jugoslovenski sokolski list, ki izhaja redno in sicer dvakrat na mesec tako kot uradno glasilo JSS "Sokolski Glasnik". Ima sposobnih in marljivih sotrudnikov, zato odgovarja tudi vsebinsko popolnoma svoji svrhi. Njegova 18. številka z dne 15. novembra ima sledečo vsebino: Naš zavet — Švicari Sokoli. — Prva pomoč. — Sokolsko društvo v Somboru. — Rusko Sokolstvo v Americi. — Župski prednjački tečaj. — Zupa Strossmayer: Okružnica 23. — O Ukrajincima i njihovoj zemlji. — Sokolski časopisi. — Beleške.

Pride! Pride! Pride!

„Beg na trojki“

Največji, najlepši in najmočnejši ruski velfilm vsen časov.

V glavn vlogi.

Vladimir Gajdarov
ELITNI KINO MATICA

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Ponedeljek, 22. septembra 1926; katoličani: Cecilija; pravoslavni: 9. novembra, Onisifor; muslimani: 15. džumad-el-ula 1345; židje: 15. marhešana 5687.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Gledališča: Drama in opera: Zaprt. — Kinematografi: Matica: Vellcnenfresser. — Dvor: »Volhunka črnih očie. — Ideal: »Ali smemo molčati?«

Sinfonični koncert dravske divizijske godbe ob 20. v Unionu.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bohinc. Rimska cesta; Levstek. Resljeva cesta.

Solnce zalde danes ob 16.26, vzide jutri ob 7.07 in zalde ob 16.25.

Mesec vzide danes ob 18.51, zalde jutri ob 9.52 in vzide ob 19.46.

Dva dneva hudih nesreč

Žrtve neprevidnega ravnanja z orožjem in strelivom. — Tragična smrt dveh delavcev v Mostah pri Ljubljani.

Od sobote 19. t. m. popoldne do dneva 21. t. m. dopoldne, torej v pičlih 48 urah, beleži ljubljanska kronika več slučajev težkih nesreč in nezgod. Strašna nesreča se je pripetila v Mostah pri Ljubljani, kjer je električni tok ubil dva moška; več nesreč pa je zakrivila neprevidna manipulacija z orožjem.

Na Primorskem pri Kranju so se pripravljali na svatbo: V soboto zvečer je 24-letni posestnikov sin Matevž Krt zaročenca na čast začel streljati s puško. Pri tem pa je tako neprevidno ravnal, da se je ustrelil v desno roko. Prepeljali so ga včeraj v ljubljansko splošno bolnico.

Na Vrhniki bivajoči progovni čuvaj drž. železnice Fran Šinkovec je v soboto zvečer po končani službi prišel domov. Na domu je vzel iz žepa samokres tako nerodno, da se mu je sprožil in ga je kroglja zadela v desno nogo. Odpeljali so ga drugi dan v ljubljansko splošno bolnico.

Jože Raztresen, 22-letni delavec na Vrhu pri Zireh, kjer je bil baje doma Martin Krpan, je v soboto razstreljeval kamenje v žirovskem kamnolomu. Nabasana mina je predčasno eksplodirala ter ga strahovito razmesarila. Nezvestnega so ga prepeljali v splošno bolnico v Ljubljano. Raztresen je dobil težke poškodbe po glavi in je njegov položaj opazen.

V bolnico so snoči okoli 10. pripeljali na kmetem vozno Valentina Pintarja. V bolnici je umrl, tako da niso mogli ugotoviti, niti od kod je, niti koliko je star. Kakor je zatrjeval voznik, je Pintar streljal z možnarjem. Pri eksploziji možnarja je Pintar dobil težke

poškodbe, radi katerih je umrl, ko so ga prenesli na kirurški oddelke.

Petletni posestnikovi hčeri Mariji Škodi iz Dobrunj je slamerznica odtrgala prst na desni roki. Nahaja se sedaj v ljubljanski bolnici.

V soboto popoldne je napeljeval zet močanskega župana Ivana Oražna žel. pripravnik Stanko Pavšek radijsko anteno z ene hiše na drugo. Pri tem mu je iz rok padla žica ter se povescila preko električnega voda mestne elektrarne na cesto. Oražmov hlapec Dominik Resnik je žico opazil in jo hotel odstraniti. Čim pa se je dotaknil žice, se je zgrudil na tla. Resniku je hotel hitro pomagati sedlarski mojster Alojzij Slamič, ki ima delavnico na Oražmovem dvorišču. Vzel je robec in skušal odstraniti žico. Tudi njega je tok vrgel na tla. Na pomoč poklicani najbližnji zdravnik dr. Perko je poskušal z umetnim dihanjem oba ponesrečenca spraviti k življenju, toda bilo je vse zaman.

O nesreči obveščena rešilna postaja je tja poslala voz, ki ga je vodil Resnikov brat Alojzij, kateremu se ni niti sanjalo, da gre po svojega brata. Ključavničar Nabelshuber je z izolirnimi kleščami prečrpil žico. Slamič je bil že mrtev, Resnik pa je še kazal znake življenja in ga je zato njegov brat hotel z rešilnim vozom peljati v bolnico, toda spotoma je tudi Resnik umrl. Bolnica je zato odklonila sprejem, nakar so ponesrečenca odpeljali na rešilno postajo, kjer je mestni fizik dr. Mavricij Rus še enkrat poskušal, da bi ga spravil k življenju. Trud pa je bil žal brezuspešen. Oba ponesrečenca so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Krištofu, od koder se danes ob 3. popoldne vrši pogreb.

balo velikih stroškov, zavedajoč se pomena in važnosti tega dela za napredek zborov. Priporočilo je tudi nizka cena. Pri naročbi društev za članstvo stane Din 35, v Matični knjižarni na Kongresnem trgu pa Din 50 za posameznike.

Pariška jesen

Pariz, sredi novembra.

Vse je relativno in tudi letni časi; to je, enega brez drugega ne razumeš, in zato bom najprej izpregovoril o poletju. Pri nas je lepo in koristno, da gre mešan v vročih mesecih na deželo, da se osveži in odpočije; tu je pa to neizbežno na navedo. Takoj ko začne nekoliko topleje pripekati majsko solnce, je že dežela in morje v pogovorih pariških salonov; in vidiš po postajah podzemeljske železnice velike plakate magazinov, ki vabijo kupce; in kupci res prihajajo, da prideš takrat v velikih trgovinah komaj na vrsto; toliko je ljudstva, ki si preskrbljuje vse potrebno; kolo-dvori so polni; včasih se gospodar sam vrne v mesto, kjer ga drži opravila, včasih pa ostane sluga sam v stanovanju, zapre okna in duri, pokrije pohištvo in se umakne v svojo podstrešno sobico in se odleži sam svoj gospod. Pariz se izprazni. Listi prinašajo slike zapuščenih trgov, nasadov in ulic, karikaturisti pa skušajo preseči drug drugega, kako bi bolje podčrtali stavek, ki ga slišiš v tisočih varijantah: Parižani odhajajo, tuji prihajajo.

Pa pride jesen, megla, sivina, dež in hlad. Dozore sadovi, orumeni listje, nad celo pokrajino leže sladka utrujenost; samotarja ki brodi šumečo plast listja po gozdovih in parkih, nehoti obletavajo tegobne misli; kaže se polnino, v zaskrbljeni obraz kmeta je iznenada dahnilo zadovoljstvo in tiho veselje. Tako smo gledali okoli sebe v domačiji.

Saj ne rečem nič, marsikaj ostane — dnevi kraji tu kakor tam, hlad pokrje vodo listje, otčki, ki so bili preko poletja prešerni gostje gajev, vodnjakov, tolmunov in vodometnih kotani, plaho otresajo peruti in se bližajo človeku. V splošnem pa so prvi znaki jeseni v vsemestru popolnoma drugačni: saj skoroda ne opaziš da postaja dreve, ki si ga pomladi komaj čakal, kdaj ozeleni, bolj in bolj golo. Na velikih bulevarjih slišiš vedno več francoske zovorice, vidiš ljudi, ki se srečavajo, pozdravljajo, sprašujejo po zdravju, po novicah Svežost diha iz vsega, vse je polno moči, volje novih načrtov. Skoro ne bi veriel, da so to isti ljudje, ki si jih srečaval pred meseci utrujene, nevoljne in težke, tako so prožni. Tuji odhajajo; mislim na one s čepico, na kolenih podvezanimi hlačami in neizogibnim Baedekerjem v rokah. Pod večer se pred Panteonom, Notre-damom cerkvi, Louvrom več ne vrste avtobusi, kjer sede v gostih vrstah romarji čelaga sveta. Latinski okraj je bolj in bolj živ; množe se črne baržunaste čepice tehnikov; vedno je več tega svojevrstnega naroda, ki mu ne moreš očitati, da je kozmopolitski, čeprav je vsak tretji tujec. Kako bi mogel ločiti te tanke mladeniče, z rahlo poganjajočo brado, včasih s pipo med zobmi, polni so prešernosti in veselja in pripravljeni za vsako šalo. Med njimi se z glasnim hihitanjem prerivajo dekleta.

Gledišča, ki so preko leta uknila svoje predstave, odpirajo vrata, začnejo se koncerti, vse kar je po tujih deželah najljepšega se zgrinja v to mesto, da si tu zadobi slavo in ime. Kdaj boš razumel, če sedaj ne, zakaj ga imenujejo srce sveta? Veliki plakati, ki so rumeneli v poletnem solncu, izkrijnajo, prepletajo jih drugi in zopet drugi in zopet drugi. Tednik »La semaine à Paris«, ki prinaša oznanila vseh predstav, svečanosti in prireditve, ni več v zadregi, in se mu ni treba več reševati z opisi kitajskih mizic, zamorskih kipov, indijskih plesov, sedaj ima snovi dovolj in je treba štetiti s prostorom.

Prerokajo se, kdaj je Pariz najlepši. Nič se ni rekel, da poleti; zdi se, da ta začnela zidovja niso za jarko solnčno svetlobo Marsikdo meni, da je v zimi, vendar je tu tako mraz kakor drugje in če je mraz, je hudo. Zato pa so se premmogi odločili za jesen, za barvno, bogato, kraljevsko jesen. Videl sem notredamske cerkve, Louvrom več ne vrste avtobusi, kjer sede v gostih vrstah romarji čelaga sveta. Latinski okraj je bolj in bolj živ; množe se črne baržunaste čepice tehnikov; vedno je več tega svojevrstnega naroda, ki mu ne moreš očitati, da je kozmopolitski, čeprav je vsak tretji tujec. Kako bi mogel ločiti te tanke mladeniče, z rahlo poganjajočo brado, včasih s pipo med zobmi, polni so prešernosti in veselja in pripravljeni za vsako šalo. Med njimi se z glasnim hihitanjem prerivajo dekleta.

Gledišča, ki so preko leta uknila svoje predstave, odpirajo vrata, začnejo se koncerti, vse kar je po tujih deželah najljepšega se zgrinja v to mesto, da si tu zadobi slavo in ime. Kdaj boš razumel, če sedaj ne, zakaj ga imenujejo srce sveta? Veliki plakati, ki so rumeneli v poletnem solncu, izkrijnajo, prepletajo jih drugi in zopet drugi in zopet drugi. Tednik »La semaine à Paris«, ki prinaša oznanila vseh predstav, svečanosti in prireditve, ni več v zadregi, in se mu ni treba več reševati z opisi kitajskih mizic, zamorskih kipov, indijskih plesov, sedaj ima snovi dovolj in je treba štetiti s prostorom.

Prerokajo se, kdaj je Pariz najlepši. Nič se ni rekel, da poleti; zdi se, da ta začnela zidovja niso za jarko solnčno svetlobo Marsikdo meni, da je v zimi, vendar je tu tako mraz kakor drugje in če je mraz, je hudo. Zato pa so se premmogi odločili za jesen, za barvno, bogato, kraljevsko jesen. Videl sem notredamske cerkve, Louvrom več ne vrste avtobusi, kjer sede v gostih vrstah romarji čelaga sveta. Latinski okraj je bolj in bolj živ; množe se črne baržunaste čepice tehnikov; vedno je več tega svojevrstnega naroda, ki mu ne moreš očitati, da je kozmopolitski, čeprav je vsak tretji tujec. Kako bi mogel ločiti te tanke mladeniče, z rahlo poganjajočo brado, včasih s pipo med zobmi, polni so prešernosti in veselja in pripravljeni za vsako šalo. Med njimi se z glasnim hihitanjem prerivajo dekleta.

Gledišča, ki so preko leta uknila svoje predstave, odpirajo vrata, začnejo se koncerti, vse kar je po tujih deželah najljepšega se zgrinja v to mesto, da si tu zadobi slavo in ime. Kdaj boš razumel, če sedaj ne, zakaj ga imenujejo srce sveta? Veliki plakati, ki so rumeneli v poletnem solncu, izkrijnajo, prepletajo jih drugi in zopet drugi in zopet drugi. Tednik »La semaine à Paris«, ki prinaša oznanila vseh predstav, svečanosti in prireditve, ni več v zadregi, in se mu ni treba več reševati z opisi kitajskih mizic, zamorskih kipov, indijskih plesov, sedaj ima snovi dovolj in je treba štetiti s prostorom.

damsko cerkev prvič v jesenskem deževnem dnevu; obstal sem in pozabil da vse: rastla je pred menoj kot ogromen okameneli sen, črna njenega zidovja se je prelivala mehko v megle prednoda moč je sijala iz svetniških podob; kakor da sem začel v novo carstvo, ko sem stopil pod ta ostrešja, iznad katerih strme v mesto pošastne podobne njenih čuvarjev. M. P.

Nove knjige in revije

CEBELICA-BRENCELICA. Pod tem naslovom je izšla te dni v založbi Tiskovne zadruga v Ljubljani mladinska knjiga Marije Grošjeve. Najtežje je izdajati lepe, otroške duhu primerne knjige za otroke. Odkar so izšli Zupančičevi »Palčki poljančiki«, je nismo imeli knjige ali slikanice, ki bi šla otrokom k srcu. To vrzel je izpolnila naša mladinska pisateljica Marija Grošjeva z izdajo »Cebelica-Brenčelice«. Elegančna, velika oblika, večbarvne, jasne slike in ljubko, otroškemu duhu primerno besedilo bo to slikanico, ki se povsem razlikuje od običajnih nemških kopij, na mah priljubilo našim malčkom, ki jim želimo, da jih Miklavž ali Božiček z njo osreči. Slikanico razpošilja Tiskovna zadruga v Ljubljani. Stariši, se gajte pridno po tem knjižnem daru za naše malčke!

POVESTI IZ DNEVA IN NOČI. Francoski spisatelj Guy de Maupassant, preloži Janko Tavzes. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena broš Din 30.—, v platno vezana Din 40.—. — Z izdajo te knjige je obogatele Tiskovna zadruga našo prevodno literaturo z 19 novelami znamenitega francoskega pisatelja Maupassanta. Maupassant je za E. Zolajem glavni predstavitelj naturalistične šole in zavzema v romanu čisto posebno mesto. Njegova dela imajo klasičen značaj. Kaj rad opisuje pikantne prizore iz sloveškega življenja, še posebej na nagnenja nežnega spola k nezvestobi. Vendar pa nikdar ne zaide pregloboko. Giblje se med najrazličnejšimi sloji in nam predstavlja najrazličnejše tipe. Najbolj duhovito se njegove novele. V slovenekem prevodu imamo že več njegovih del. Knjigo toplo priporočamo vsem našim knjižnicam in ljubiteljem prijetnega čtiva.

LOVSKI IN RIBIŠKI ZAKON ZA PREKURJE. Priredil G. Lipovšek, srezi poglavar v Murski Soboti. Tiskarna Panonija v Gornji Radgani je izdala in založila to knjigo, ki je za vse naše pravnike, za prekmurjce pa še posebej pomembna. V Prekmurju velja še danes skoraj vsi upravni zakoni bivše ogrske države. Slovenski izdaj teh zakonov ni. Tudi loveškega zakona v slovenski izdaji ni bilo. Raditega je vladala v vseh pravniških in lovskih krogih v Prekmurju velika nejasnost glede veljavnih zakonitih predpisov. Temu nedostatku je od pomogel G. Lipovšek, ki je preskrbel točen slovenski prevod ogrskega loveškega in ribiškega zakona. Cena knjige je po pošti 22 Din, v knjižarnah 20 Din.

»PREPOROD«. Glasnik za preporod in pravno povzročeno naroda. Izšla je 11. številka. Vsebina: Obvestilo. — Dr. Fr. Debevec: Kuga in strah. Kriha: Konj modruje. — Prosvetno okrožje Kamnik: Sredstva za boj proti alkoholizmu. — Jeronim Karol: Npravi prerod in kultura (II.). — Boris Grad: Skice iz dežele. — Hinko Družević: Od greha planosti. — Mirko Kunčič: Vseh mrtvih dan. — Pod drobnogledom. — Naš pokret. — Dopisi. — Drobšč. — Slovstvo. — Celoletna naročnina 25 Din. Uredništvo in uprava Poljanec nasip št. 10, Ljubljana.

TAMBURAŠKE. Nedavno izšla dvojna (8. in 9.) številka prinaša v knjižni prilogi razpravo dr. Stahuljaka »Tamburin in Triangel«, »Pismo iz Zagreba«, zanimiv glasbeni drobci itd. V glasbenem delu prinaša 7 Adamčevih, za tamburico prirejenih narodnih pesmi, ki bodo vsem tamburaškim zborom izredno dobrodošli. »Tamburaš« izhaja mesečno in uredništvo prof. A. Grumbinga. Celoletna velja 120 Din, posamezna številka 12 Din. Naslov: Ljubljana, Čolova cesta 8.

KALENDAR PROSVETA 1927. Društvo »Prosveta« v Sarajevu je izdalo za l. 1927 obsežen in lepo urejen kalendar, ki prinaša poleg običajnega koledarskega gradiva celo vrsto poučnih, zanimivih in zabavnih razprav, opremljenih z dobro uspešimi ilustracijami. Vsebina je razdeljena na sledeča poglavja: Opšti delo, Prosveta, Privreda, Zdravje in Umetnost. Koledar obsega izven beležk 200 strani. Vsem, ki se zanimajo za prosvetno delo v Bosni in Hercegovini, bo ta koledar dobro služil in ga zato priporočamo!

SRPSKI KNJIZEVNI GLASNIK. Novembra številka prinaša sledečo vsebino: Ljubav na vidiku (povest); — Pet zrakova perudje (potpise); — Moja majka (povest); — Himera (pesem); — Psihologija sarajevskega atentata; — Geografska sredina i kultura u našim zemljama; — Književni pregled; — Pozorišni pregled; — Vojni pregled; — Politični pregled; — Ocene i prik-

zi — Beležke. — Književni glasnik izhaja dvakrat na mesec ter se naroča pri upravi v Beogradu, Skopljanska ulica 9. Letna naročnina znaša 180 Din.

REVCEK ANDREJEK. Ljudska igra v 5. dejanjih. Za slovenske odre priredil Adolf Robida. Ta priljubljena igra je na književnem trgu že dolgo pošla. Zato je Jugoslovenska knjigarna gotovo ustregla podeželjskim odrom z novo izdajo te, pri nas že popolnoma udomačene ljudske igre. Cena 18 Din, pevske točke posebej 20 Din.

ZDRAVILSKI VESTNIK ROGAŠKE SLATINE. Zaključna številka letošnjega (III.) letnika prinaša zanimive statistične podatke o letošnji sezoni v Rogški Slatini, ki je zabeležila letos rekorden obisk.

Vse v tej rubriki navedene knjige in revije se lahko kupijo ali naroče tudi v Tiskovni zadrugi. Ljubljana, Prešernova ul. 54.

Oh 20letnici Gregorčičeve smrti

(Predavanje v »Soči«.)

Gregorčičev večer društva »Soča« 20. t. m. v prostorih »Ljubljanskega dvora« je bil lepa manifestacija duha in idealov, ki preveč pomeni našega krilatega slavca Simona Gregorčiča.

G. prof. dr. Lavrenčič je podal podrobno in vsestransko sliko o življenju in delovanju pesnika od njegovega rojstva do njegove smrti, razmotirajoč tedanje razmere in okoliščine. Rojen na Vrnem pod Krmom je Gregorčič že v mladosti vzljubil zelene planine, kipeče vrhove gorskih velikanov in bistro hči planin, Sočo. Ta svoja srčna čustva je vdalil pesmi »Soči«, ki je postala naša tradicionalna, simbolična himna čuvarja našega roda in naše zemlje. V pesniškem poletu se je pridružil še pre-roški duh, globoko vglobljen v to pesem, pomemben osebnosti za sedanji čas.

Gregorčičeva dela kažejo filozofsko pojmovanje življenja; posebno izrazito je to v pesmi »Človeka nikar«, katero je spesnil na kobariškem pokopališču. Dr. Mahnič ga je radi te in par drugih pesmi ljuto napadel in mu s tem ogradil življenje. Svoje očitje po Soči in planinah je vll Gregorčič v pesmi »Nazaj v planinski raj«. Služboval je tedaj v Vipavski dolini, kjer je spesnil »Oljki« in več drugih lepih stvari.

G. predavatelj je prečital del Gregorčičeve prošnje za upokojenje, ki je zelo zanimiva in svedoči njegov težak gnetni in in zdravstveni položaj. Njegovo življenje ni bilo postlano s cvetjem. Ko je izšel prvi zvezek njegovih del, je bil na mah razprostit in deževalo mu je od vseh strani čestitk. Nasprotno pa je bilo II. izdajki posvečenih v listih borih par vrstic, kar je pesnika zelo užalo.

Dne 16. novembra 1906. je pesnika pred oltarjem zadel mrtvoud, ko je ravno pričel sv. mašo. Osem dni po tem dogodku, t. j. 24. novembra 1906. pa je utihnilo plemenito srce velikega duha i pesnika Simona Gregorčiča. Gorica še ni videla takega pogreba; tisoči in tisoči naroda so ga spremlili na zadnji njegovi poti s solzami v očeh in britko zavestjo težke izgube.

Ostale pa so nam njegove pesmi, pravi duševni biseri, polni srčne ljubavi, ogreva jočega in plantkečega rodoljublja, ki jih je naš narod z vso dušo osvojil kot nacijsko lastnino. Večna »Slava« spominu velikega pesnika Simona Gregorčiča!

G. predavatelj je predaval v tako lepi, poetični obliki, da je s svojim krasnim govorom naravnost očaral občinstvo, katerega je bila nabito polna dvorana. Govoru je sledil vihar in dolgotrajni aplavz. Predavatelju sta se zahvalila gg. prof. Zgrabljč in Bačić.

Gdč. Rijavčeva je deklamirala prav le po več Gregorčičevih pesmic. — Pevski zbor »Soča«, kvartet in solosepi pa so s svojimi ubranimi glasovi primorskih pesmi povečali prireditev, ki je bila veličastna manifestacija idej in duha velikega pesnika ob 20letnici njegove smrti.

Knjige, brošure, časopise, usakorsne tiskovine za društva, irgooce, obrtnike, urade in de-narne zavode, delnice, lepake, posebnice, osmrtnice itd. izdeluje lično in ceno

Narodna tiskarna v Ljubljani

Darujte za dijaške kuhinje

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

OPERA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Ponedeljek 22. novembra: Zaprti. Torek, 23. novembra: Slaba vest. B. Sreda, 24. novembra: Boubouroche. — Stalni gost. — Premijera. E. Četrtek, 25. novembra: Macbeth. A. Petek, 26. novembra: Zaprti. Sobota, 27. novembra: Kovarstvo in ljubezen. Premijera. Izven.

DRAMA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Ponedeljek, 22. novembra: Zaprti. Torek, 23. novembra: Brivec sevski. A. Sreda, 24. novembra: Zaprti. Četrtek, 25. novembra: Figarova svatba. D. Petek, 26. novembra: Mrtve oči. B. Sobota, 27. novembra: Grofica Marica. C.

Prihodnja premijera v drami. V sredo, 24. t. m. bo v ljubljanskem dramskem gledališču premijera Courtelinove igr »Bourbourouche« in burka istega pisatelja »Stalni gost«. Sodelujejo gg. Nablocka, Levar, Ostropovič, Lipah, Peček, Plut, Jernaa, Medved, Sancin in drugi. Režira g. M. Pugelj.

Pianist prof. Anton Trost bo igral na sinfoničnem koncertu, ki ga priredi dr. Josip Cerin z Muziko dravske divizije oblaški danes v ponedeljek, Beethovnov klavirski koncert v c-molu. Glasbeni kritiki in esteti prištevajo to Beethovnovu delo med največje umetnine svetovne glasbene literature. Klavirski koncert v c-molu je bil napisan v Döblingu pri Dunaju leta 1800, početne skice tega dela pa datirajo že iz leta 1797. Umetnik Trost bo brez dvoma polal to umetnino z njemu lastno umetniško in tehnično popolnostjo. Spremljevanje tega klavirskega koncerta, ki nosi navadno ime: Grand koncert op. 87, spremlja orkester dravske divizije, pomoženo z godbeniki Miriborske vojne muzike. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Vrsta Beethovnovih koncertov, s katerimi proslava naši ljubljanski kulturi

faktorji stoletnico smrti enega največjih glasbenikov Ludvika Beethovna, otvori danes dr. Josip Cerin s sinfoničnim koncertom Muzike dravske divizije in na katerem koncertu sodeluje tudi slovenski pianist Anton Trost z Dunaja. Temu koncertu v proslavo Beethovna sledi tekom prihodnjih mesecev, kolikor je nam znano še sledeči koncerti: Sinfonični koncert orkestralnega društva Glasbene Matice, izvajanje IX. Beethovnovе sinfonije, dalje komorni koncert slavnega Sevljkovega kvarteta iz Prage, ki bo del izvajal izključno Beethovnova komorna dela, dalje Beethovnov koncert konservatorija v Ljubljani, vzporeditev edine Beethovnovе opere »Fidelio« v Narodnem gledališču in da proslavi Beethovna pevski zbor Glasbene Matice z večjim delom, je to samo ob sebi umetno po njegovi tradiciji. Razveseljivo dejstvo je, da vlada že za prvi ponedeljkov Cerinov koncert v naših glasbenih krogih veliko zanimanje in je že po sedanjih pripravah sodeč, pričakovati izrednega obiska. Predprodaja vstopnic v Matični knjižarni.

Pevsko vadiuco »Frana Marolca« je izdal pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani. Obsežno in temeljito delo je ujno potreben pripomoček za praktično vzgojo modernih pevskih zborov. Knjiga vsebuje poleg teoretičnih vaj tudi vsa potrebna uavodila za pravilno petje, nauk o fonetiki, glasbeno fiziologijo itd. Založništvo se ni

Maurice Boue:

62

Skrivnost "Črne žene"

Roman.

Morlona je obšla slutnja. Hitro je stekel iz svoje sobe in se nameril proti neznanu.

Medtem je tudi možak zapazil Morlona. Stopil je k njemu in ga zaprosil za vboigame.

Morlon mu je vrgel nekaj novčičev. — Ali ne stanuje tod neki Morlon? povpraša berač zahvalivši se za skromni dar.

— Jaz sem Morlon.

Prosjak ga pozorno in z neko čudno radovednostjo premeri od vseh strani, nekoliko pomisli, nato pa meni: — Bo že menda tako kakor pravi te. Popis se ujema z vami... Poslal me je Jobic-ann-Drez...

— Ah! In kaj želi Jobic?

— Z vami hoče govoriti...

— Kje?

— Danes in vse naslednje dni med osmo in deseto uro zvečer v bližini vhoda v morgatske jame. Dejal je, da vas bo pričakoval.

— Dobro je. Sporoči mu, da pridem že danes.

Prosjak je pomembno pogledal Morlonu v oči, se poslovil in odšel. — Kaj se je zgodilo? Je vprašal

Noisy, ki se je medtem pridružil Morlonu.

— Govoril sem z nekim beračem, ki se mi močno zdi, da je preoblečen tihotapec.

— Kaj je hotel imeti od tebe?

— Prišel je po Jobicovem naročilu. Dejal mi je, da me poglavar pričakuje zvečer ob vhodu v morgatske jame.

— Nikar ne pojdi! Neprijatelj te vabi v zasedo, veruj mi!

— Obljubil sem, da pridem, odvrne lakonično Morlon. Svojo obljubo hočem tudi izpolniti.

— Tedaj pa mi vsaj dovoli, da grem jaz s teboj! prosi Noisy.

— Zakaj nel Tvoja ponudba mi je celo dobrodošla!

Nestrpno sta prijatelja čakala, da je napočila noč. Ob določenih uri sta se podala na pot, obdava oborožena do zob. Morlon je sicer zaupal Jobicu na besedo, vendar se je moral udati prijatelju, ki je izjavil, da ga ne pusti iz hiše, če se ne oboroži z revolverjem in nožem.

Izkazalo pa se je, da so bile Noisyjeve žele slutnje in bojazen docela neutemeljene. Ko sta prijatelja dospela pred vhod v morgatske jame, ju je Jobic že pričakoval. Bil je sam in celo nezaupljivi Noisy ni opazil v bližini ničesar sumljivega. Ko ju je tihotapec zagledal, je stopil k Morlonu in se mu odkril. V njegovi gesti se je razodevalo spoštovanje, pomešano s hvaležnostjo.

— Si-li že pozvedel? ga je vprašal Morlon brez ovinkov.

— Iskal sem, je priprosto odvrnil bandit. Izgubil nisem ni minute. Bilo mi je težko; hotel sem popraviti veliko nesrečo, v katero sem vas pahnil, in izbrisati krivico, ki sem vam jo storil. Vaše plemenito in pošteno ravnanje naprav meni mi je seglo do srca. Čeprav sem naveden razbojnik, kakor me imenujejo tisti, ki jim nalaga poklic preganjanje ljudi moje vrste, čeprav sem morda tudi v vaših očeh nizkoten zločinec — verujte mi, da govorim sveto resnico, ko pravim: tudi zločinec ima ponos, tudi razbojnik ima čut za čast!

Jobic premolkne za hip. Še nikdar v življenju ni govoril takih besed.

In zato, nadaljuje nato s trdnim glasom, zato sem tudi izpolnil obljubo, ki sem si jo zadal samemu sebi, ko ste me rešili iz rok orožnikov. Da, zasledoval in zalezoval sem grofa Kerberveja, kjerkoli in kakorkoli sem mogel. Ne bom vam pripovedoval, kako sem se trudil, da bi rešil ujetnico iz njegovih rok, ne bom vam govoril o tem, ker bi vam obenem moral priznati, da je bilo vse moje zasledovanje in sleherni poskus zaman. Zakaj grof Kerberve je zdaj še mnogo bolj nezaupljiv kakor kdaj prej. Ves v strahu drhti pred roko pravice in da ji ubeži, se nikjer ne mudi dolgo, temveč križari neprestano, po dnevi in po noči, iz

kraja v kraj...

— Po tem takem, odvrne Morlon malce malodušno, je malo upanja, da bi ga mogli dobiti v roke. Kam naj se obrnemo, da ga dosežemo, če je danes tukaj, jutri tam?

— Zdi se mi vseeno, da je neka pot, po kateri bi se dalo priti v njegovo bližino.

— Katera? vpraša hlastno Noisy. — Imeti bi morali na razpolago kako jahto, a če že ne jahte, vsaj motorni čoln, da bi v njem zasledovali grofa, se v primernem trenutku približali njegovi jahti in rešili ujetnico. — Misel ni napak. Moramo si torej preskrbeti kako 'adjol'...

Dnevne vesti.

Ljubljana, 22. novembra.

— Dva lepa shoda SDS sta se vršila včeraj, prvi dopoldne na Višni, drugi popoldne na Jesenicah. Na Višni sta poročala, od zborovalcev burno pozdravljena, poslanca dr. Jerjav in dr. Pivko, ki sta govorila o politični situaciji in stabilnosti slovenskega dela SDS do dogodkov, ki se odvijajo v Beogradu. Naravnost sličen je bil shod na Jesenicah, kjer so govorili gg. posl. dr. Pivko, dr. Kramer in dr. Kogoj. Na obeh shodih so bile sprejete resolucije, ki odobravajo taktiko parlamentarnega vodstva SDS ter izrekajo zaupanje strankinim voditeljem.

— Iz državne službe. Za inženjerja pri direkciji javnih del v Ljubljani je imenovan Josip Ota h a l, doslej v Novem Sadu. Administrativni uradnik direkcije javnih del v Ljubljani Anton Medved je vpokojen.

— Odlikovanje v naši vojski. Odlikovani so: z redom Belega orla V. stopnje avialetična kapitana 2. kl. Pavel Cencič in Ferdo Gradilnik ter poročnika Leonid Bajdak in Anton Kervin; z redom Sv. Save V. stopnje avialetični poročnik — izvidnik Fran Piric; z zlato kolajno za zvestoto podnarodnik — mehanik Stanek Drnovšek.

— Iz našega državljanstva so izstopili: Alojzija Svesšek, pristojna v Ptui, Alojzija Britovšek, pristojna v St. Vid nad Valdekom, Karl Pečnik, pristojen v Veliki Kamen, Anton Slanc, pristojen v Konjice trg, Franc Blazin, pristojen v Slatino — okolič, Alojzija Badelka, pristojna v Petrovcih, Iv. Čížek, pristojen v Mariboru, Josip Pogorelec, pristojen v Pokoče, Heinrich Spindler, pristojen v Draženi vrh, Friedrich in Walter Somer, pristojna v Oplotnici, Martin Kaplja, pristojen v Smartno pri Litiji, Anton Cerjak, pristojen v Pleterje, Rudolf Šel, pristojen v Vosek, Tomaž Ričnik, pristojen v Rudeči breg, Jakob Viher, pristojen v Spodnje Hoče, Vincenc Gioles, pristojen v Rudeči breg, Jakob Viher, pristojen v Cankovo, Anton Floder, pristojen v Drobno, in Gregor Petrič, pristojen na Vrhniko, Martin Kaplja je sprejel češko-slovaško državljanstvo, Gregor Petrič in Anton Slanc nemško, vsi ostali pa avstrijsko državljanstvo.

— Napredovanje učiteljev. Prosvetni minister je pripravil ukaz o napredovanju učiteljev in učiteljic v višjo uradniško skupino, do katere so si priborili pravico po zakonu in po službenih letih. Napredovalo bo okoli 200 učiteljev. Ukaz je že poslan kralju v podpis v Topolo.

— Uredba o gradnji uradnih stanovanj. Na predlog ministra za socialno politiko je ministrični svet odobril in podpisal uredbo o uporabi denarja iz fonda za gradnjo stanovanj državnih uradnikov. Ta uredba je sprejeta na temelju čl. 43. finančnega zakona iz leta 1925-26. Fond za gradnjo stanovanj je v oskrbi pri Državni hipotekarni banki in znaša sedaj nekaj nad 12 milijonov dinarjev. Kdaj prične država z gradnjo prepotrebni uradnih stanovanj, še ni gotovo.

— Nov španski poslanik v Beogradu. V Beograd je prišel novolimenovani španski poslanik na našem dvoru šef grof de Horytos. Poslanika sprejme kralj v svečani avdijenci, čim se povrne iz Topole v Beograd. Poslanik je napravil v soboto in včeraj oficijelne posete v znanjem ministristvu in pri drugih poslaništvih.

— Jugoslavija v številkah. Glasovni statistični podatki so znašali število prebivalstva koncem leta 1925. 12.017.323 oseb. Od tega je 6.993.597 moških in 6.123.726 žensk. Po veri je 5.602.227 pravoslavni, 4.735.154 rimokatoličani, 1.336.687 muslimani, 217.847 protestantov, 65.195 židov, 41.597 grkokatoličani, 17.536 ostalih priznanih ver in 2116 brez konfesije. Po narodnosti je 8.525.000 Srbohrvatov, 1.024.761 Slovencev, 513.472 Nemcev, 472.409 Madžarov, 441.740 Arnavtov, 229.309 Rumunov in 388.635 ostalih narodnosti. Na 1 kvadratnem kilometru živi v Srbiji 53, na Hrvaškem in v Slavoniji 62, v Vojvodini 70, v Sloveniji 65, v Dalmaciji 48, v Bosni in Hercegovini 36, v Južni Srbiji 32 in v Črni gori 20 oseb.

— Zahteve vojvodinskih zdravnikov. Vojvodinski zdravniki so imeli te dni v Novem Sadu zborovanje, na katerem so poleg svojih stanovskih zadev razpravljali tudi splošne zadeve v Vojvodini. Zdravstveno stanje v Vojvodini se je po letošnjih poplavih zelo poslabšalo. Zlasti so se razpaale razne nalezljive bolezni. Radi tega so vojvodinski zdravniki v posebni vlogi na ministristvo narodnega zdravja zahtevali ustanovitve epidemične bolnice v Novem Sadu. Splošna javna bolnica je namreč tako prenapolnjena, da je nadaljni sprejem bolnikov nemogoč. Mestna občina je pripravljena prispevati za zgradbo potrebne poslopja večji znesek. Ministristvo je obljubilo, da bo zahtevo upoštevalo.

— Izredna skupščina jugoslovenskih skavtov v Beogradu. 14. t. m. se je v Beogradu vršila izredna skupščina skavtov. Namea skupščine je bil pomirjenje med nasprotnojučimi si skupinami. Ker sta obe pustišili, se je ta cilj tudi lahko dosegel. Bivši starešina dr. Popović je postal naš »chief skaut«, novi starešina glavnega stana je g. Zečević, načelnik v ministristvu za socialno politiko, starešina Saveza pa vojvoda Bojović. Vzgoja skavtov se bo vršila tudi v naprej po dosedanjih zakonih in ena glavnih nalog bo tudi v bodoče delovati na pomirjenje med narodi. V prihodnjih počitnicah bo ob Ptičevski jezeri velik skupen tabor, v katerem se bodo spoznali skavti vse države in kjer se bodo vršile tekme. Od slej bo izhajal skupen skavtski list »Krin«, ki bo prinašal članke v slovenski in srbohrvaški. Za enotni krol in druge potrebščine bo skrbela nabavljiva zadruga. Skupščina je zaključil dr. Popović, želeč novemu glavnemu stanu mnogo uspeha in pozivajoč vse članstvo, da služi v prvi vrsti državi.

— Osemletnica osvobodjenja Splita. V soboto se je vršila v Splitu svečana proslava osemletnice osvobodjenja Splita. Pred osmimi leti je zasedla Split jugoslovenska vojska pod vodstvom polkovnika Trnokovića, ki je sedaj žandarmerijski komandant v Ljubljani. Ob tej priliki mu je poslala Jadranska Straža v Splitu sledečo brzojavko: »Na današnji zgodovinski dan proslavlja celokupna javnost in ves primorski narod neizbrisni spomin prihoda ne premagljive srbske vojske v Split ter pošilja njenemu komandantu iskrene pozdrave.

— Silni nalivi na Gorenjskem. Dočim smo imeli včeraj v Ljubljani do večera lepo vreme, je na Gorenjskem, osobito v krajih ob vznožju Julijskih Alp, Karavank in Kamniških planin okoraj brez presledka lilo kakor iz škafa. Deževati je začelo že dopoldne, popoldne so se nalivi stopnjevali in kmalu je valjala Sava močnejše valove vode. Hudourniki so močno narasli in tudi rekam se je poznalo, da v planinah lije. Med nalivi je pihal močan veter tako, da so morali ljudje dežnike zapreti.

— Neurje v Primorju. V Primorju je vladal v zadnjih dneh silovit vihar, nazvan »garbinada«. Valovi so pljuskali daleč preko obale in obrambnih zidov. Smrtnih nesreč ni bilo. Pač pa je vihar potrgal več telefonskih žic, tako da je bil n. pr. Split skozi dva dni odrezan od zunanjega sveta. Pomorski promet je bil mestoma popolnoma ustavljen. Parniki, ki so kljub neurju opravljali prometno službo, so imeli velike zamude.

— Zaščita mladih deklet. V prihodnjih dneh posesti našo državo predsednica mednarodnega saveza društev prijateljic mladih deklet, ki ima svoj sedež v Švici. Sedaj se mudi v Bolgariji, kjer je priredila več predavanj. Na svojem polovanju po Jugoslaviji se ustavi v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, kjer bo imela več agitacijskih predavanj.

— Legar v Loški dolini. Inspektor ministristva za narodno zdravje dr. Vukičević je pretekli teden prisel v Ljubljano ter se je v spremstvu zdravstvenega referenta pri velikem županu dr. Ernesta Mayerja in predstojnika higienskega zavoda dr. Pirca odpravil v Loško dolino, kjer razsaja po nekaterih vaseh, zlasti v Viševku še vedno lagarjeva epidemija. Odrejeno je bilo, da se ima studenec pri Viševku primerno preurediti in zgraditi pri njem betonski zid.

— Altra hrvaškega gospodarstva. Altra hrvaškega gospodarstva je ministristvo dne 23. oktobra je ministristvo za poljedelstvo g. Pucelj ukazal Hrvaškemu seljaškemu gospodarstvenemu društvu v Belovarju, ki je svedela izrazito radičevsko podjetje, državno podpora v znesku 80.000 Din. Radi tega je vložil poslanec V. Vilder v skupščini interpelacijo, v kateri navaja, da društvo že od leta 1921 naprej več ne deluje in je že davno prodalo svoj lokal, vso opravo in vse blago, ki ga je imelo v zalogi. Interpelant navaja, da je imela podpora samo namen, da pomaga predsedniku tega društva iz finančnih težkoč, ter zahteva, da društvo vrne državno podpora, ki naj se nakloni bolj potrebnim ustanovam. Interpelacija je izzvala v radičevskih krogih veliko razburjenost.

— Smrtina kosa. Ugodno tvrdko R. Miklavc je zadel hud udarec. Včeraj je premrula solastnica ga. Emilija Miklavc, roj. Schreyer. Pokojna je bila vzor poštena, značajna in marljiva žena. Pogreb bo v torek ob 4. popoldne v Kralja Petra trga št. 8. — Včeraj je umrl v Ljubljani davčni nadupravilec v pokolu, uradnik zavarovalne družbe za življenje »Feniks« g. Ivan Mušič. Bil je vse življenje vreden, marljiv in pošten. S svojim simpatičnim nastopom si je pridobil mnogo prijateljev, ki ga bodo težko pogrešali. Pogreb bo v torek ob 2. popoldne iz Gradišča št. 15. — Rodbini carinskega posrednika g. Štručlja je ugrabila v soboto neizprosna smrt hčerko Zoro. Umrla je na kliniki v Zagrebu. — Včeraj je umrla v Ljubljani gdnca. Marija Verne. Dosegla je visoko starost 85 let. Pogreb bo v torek ob 2. popoldne v Resljeve ceste 26. Blag jim spomin! Zalutocim naše iskreno sožalje!

— Dobrovolje in agrarna reforma. Svojtčas je vlada razdelila med dobrovoljce posestvo grofa Csekonicosa v Banatu, ki je bilo po preobratu sekvestrirano. Grof je pozneje tožil državo pri mednarodnem sodišču v Haagu. Država je proces izgubila in mora plačati grofu 150 milijonov Din odškodnine. Poleg tega je morala vrniti grofu vso zemljo, ki ne spada pod agrarno reformo. Da bi se rešila visokega plačila, je vlada sklenila da mu vrne tudi še preko 827 juter zemlje, ki je bila še pred leti razdeljena dobrovoljcem. Agrarni urad v Velikem Bečkereku je nedavno obvestil kolonizirane dobrovoljce, da jim je zemljišče odvzeto. Med dobrovoljci je nastalo radi tega veliko razburjenje. Te dni je posebna deputacija odšla v Beograd, kjer je intervenirala pri vladi in pri posameznih klubih. V radikalnem klubu je prišlo pri tej priliki do demonstracij. Dobrovoljci so ogorčeni nad postopanjem radikalne stranke, ki žrti tujerodnega grofa in tira dobrovoljce v bedo.

— Otroka oparila. Pred par tedni je neka Anka Hardi v Novem Sadu prala perilo. Ko je jemala izkuhanu perilo iz kotla, ter ga polagala poleg sebe na tla, je padel njen lšmesečni sinček na vroče perilo ter se tako opokal, da je par ur nato umrl. Nesrečna mati se je morala te dni zagovarjati še pred sodiščem radi malomarnosti, vendar pa je bila oproščena, ker se je izkazalo, da smrti otroka ni sama zagrešila.

— Beg sloglasnega vlomilca. Iz kaznilnice v Lepoglavi je pobegnil sloglasni italijanski vlomilec Franjo Dilorretto, ki je bil radi raznih goljufij, tatvin in vlovov obsojen na večletno ječo.

— Pedernoma društvu slepih. Wolfova 12, Ljubljana, so darovali: Oseboj komeer oddelka direk. držav. železnice mesto venca

na krsto pokojn. Vidicu 420 Din. Hiti Frana, Turjak, 10 Din, Ravi Anton, Cirkovec, 10 Din, Zupni urad Sv. Jurij ob Ščavnici 15 Gin, Grča Blaž, Senčur, 20 Din, tvrdka Zelenikar, Ljubljana, kot prvo darilo za Miklavca nekaj oblek, za kar se ji najiskrenejše zahvalujemo in jo pripravljamo p. n. občinstvu. — Vsem plemenitim darovalcem izrekamo najprijetnejšo zahvalo in prosimo, da se nas po možnosti spomni vsakod s kakršnimkoli darom. — Odbor.

— ITO zobra krema je najboljša.

Na Ruskem mnogo se pridela čaja, v deželah drugih tudi se nasaja, a indokitska izbira naša v kakovosti ostale vse prekašal

Iz Ljubljane:

—lj Idealno lepo jesensko nedeljo smo imeli včeraj v Ljubljani in bili enkrat na boljšem kakor Gorenjci, ki jih je ves dan pral dež. Ljubljanske ulice so bile zato tekom dopoldneva tako živahne kakor malokatero nedeljo; zlasti v Zvezdi se je pri opoldanskem Cerinovem koncertu kar trlo ljudi, kar je vidno vplivalo tudi na godbo, ki je igrala s tem večjo vnemo in izvajala nekatere komade na način, s katerim bi lahko nastopila na vsakem umetniškem koncertu. Popoldne se je nebo malo poodležilo, a to ni ustrašilo ljudi, ki so v celih procesijah navallili v okolico in jo oživeli v vseh smereh. Zato je popoldne promet v mestu malo pojejal, proti večeru pa so vse ulice zopet oživila, zlasti pa Tivoli in promenada na Akesandrovi cesti.

—lj Inženjski ispit iz elektrotehnične stroke je dovršil na tehnični fakulteti ljubljanske univerze g. France Slana iz Ljubljane. Čestitamo!

—lj Krasno so uspela zopet sobotna in nedeljska poučna predavanja Zveze kulturnih društev v Kinu Matic. Kakor na vse dosedanje prireditve, je mladina tudi k filmu »New York« naravnost navallila. Ogromen obisk je znova pokazal, da je Zveza kulturnih društev na pravem potu in naj ji služi v bodrilo, da svoje res kulturno delo nadaljuje.

—lj Na današnji koncert dravske divizijske godbe ponovno opozarjamo občinstvo. Posvečen je ves spominu neumrlega genija Beethovna, ki ga bo slavil v začetku prihodnjega leta ves kulturni svet. Občinstvo bo imelo prvovrsten umetniški užitek, ob enem pa bo s svojim obiskom izreklo priznanje višjemu kapelniku dr. Cerinu, ki se ni strah nobenega truda, da kljub preobremenitvi s službenimi posli našudira s svojim orkestrom tudi tako težka in visokoumetniška dela kakor so Beethovnove simfonije. Vstopnice se dobe v Matici knjigarni in zvečer pri blagajni v Unionu.

—lj Napredno gosp. društvo za dvorski okraj. Danes (torek) ob 8. zvečer bo predala v društveni knjižnici na Rimski cesti gđ. Jerica Zemljanova: Dobra gospodinja — sreča družine. Člane in prijatelje vabimo, da se predavanja v čim večjem številu udeležijo. — Izobr. odtsek.

—lj Pevski sbor Sokolov. Pevska vaja je danes zvečer ob pol 19., ker je danes ob 20. uri simfonični koncert vojaške godbe. Prosim za točno in polnoštevilno udeležbo pri vaji. — Pevovodja.

—lj Gledališče. Abonente reda B opozarjamo, da imajo predstavo »Slaba vest« v torek dne 23. t. m. in ne v ponedeljek 22. t. m.

—lj Vlom na Poljanski cesti. V mlekarno in delikatesno prodajalno Kambi na vogalu Poljanske ceste in Zrinjskega ulice je po noči vlomil neznan človek ter si nabral nahrbtnik z jedili in konjakom. Denarja ni dobil. Škoda ni velika.

—lj Drobna policijska kronika. Ker je razsajal po noči vihar, so ponočnjaki mirovali. V soboto je hotel neki malopridnež okoli 23. ukrasti 400 Din, značilo so ga in zaprl. Policija je včeraj prišla dve ženski radi vlačugarstva. Prijavljena je goljufija zneska 150 Din, 4 osebe so ovadene radi kaljenja nočnega miru, 9 lastnikov vozil radi cestnopolijskega reda.

Iz Celja

—c Občeslovensko obrtno društvo v Celju je imelo v petek v restavraciji Narodnega doma svoj izredni občni zbor. Na tem izrednem občnem zboru je bil med drugim sprejet pravilnik o obrtniški samopomoči. Pri raznoterostih so se obravnavale še nekatere druge zadeve, nakar je bil občni zbor zaključen.

—c Renoviranje stavbe Marijine cerkve. Minule dni je bila prekrita streha takozvane nemške cerkve. Druga obnovitvena dela se bodo izvršila spomlad.

—c Proslava Ujedinjenja. Mestna Orjuna priredi na praznik Ujedinjenja dne 1. decembra dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma matinejo, pri kateri bo sodeloval znani operni tenorist g. Peter Burja iz Maribora.

—c O slabem pivu, ki se zadnje čase točji po naših krajih, je novembarska številka celjskega »Gostilničarskega lista« prinesla zelo umeten člančič. Pivopivec priporoča vodstvu karteliranih pivovarov, da si člančič prečita ter prične dajati v naše kraje za drag denar dobro pivo, predno bodo pivovarne utrpele večjo škodo.

Iz Maribora

—m 1. december v Narodnem gledališču. Na narodni praznik, dne 1. decembra se pripravila v Narodnem gledališču zanimiva prireditve. Na novinarskem koncertu, ki se vrši v korist novinarskega penzijskega fonda, bodo nastopila štiri najboljša mariborska pevka društva in sicer »Glasbena Matica«, »Dravac«, »Jadranc« in »Maribor« z izbranim vopredom. Društva bodo skusala drugo drugo prekositi in bo torej ta koncert ob enem nekoliko tekmovanje. Ne dvomimo, da bo mariborska publika s številnim posetom pokazala, da cení delo novinarjev.

—m Model praktičnega odra. O priliki občnega zbora Zveze kulturnih društev v Mariboru je izdelal učitelj Robnik model praktičnega, zložljivega odra, ki bo nedvomno zanimal vse podeželjske diletante. Odr, ki se ga lahko vsako društvo z malimi sredstvi samo zgradi, je urejen tako, da se lahko v najkrajšem času postavi; izmenjava kulis gre ročno izpod rok, a je poleg tega umetniško dovršen in vsak najmanjši prostorček izrabljen. G. Robnik je zasnoval in izpeljal svoj načrt na podlagi dolgoletne proučevanja in mnogoletnih izkušenj.

—m Po šestih letih razjasnjen umor. Dne 8. maja 1920 je bil na meji umorjen orožnik M. Kores. Umor je ostal takrat nepojasnjen. Domnevalo se je, da so zločin izvršili tihotapci, ki jim pa oblasti niso mogle priti na sled. Te dni pa je policija zvedela, da pripoveduje neki Ivan D., znan tihotapec, o svojih junaških tihotapških činih. Preobleden v financarja ali orožnika je vodil tihotapeč čez mejo. Pri takih prilikah je večkrat prišel v konflikt z obmejnimi organi. Tudi onega dne, ko je bil umorjen orožnik Kores, je bil na potu. Nekemu znanecu je pripovedoval, da ga je on ustrelil, ko ga je orožnik na meji ustavil. Policija je Ivana D. radi tega aretirala in oddala sodišču, ki vodi sedaj preiskavo v tej zadevi. Ivan D. pri sodišču dejanje zanika in pravi, da se je napram znanec samo bahal.

—m Renoviranje mariborske bolnice. Mariborska bolnica je bila zadnje dni na zunaj popolnoma renovirana. Kakor čujemo, bo tudi v notranjosti temeljito popravljena. Izvedena bo tudi kanalizacija. Ker pa so tozadevni že izdelani načrti ostali pri svojem času, bodo oblasti najprej izposlovale te načrte, nakar se bo že prihodnjo pomlad pričelo z delom. Ob enem se namerava prizidati še eden odtsek.

Gospodarstvo

—g Zakon o davkih. Na zadnji seji ministristvskega sveta je razpravljala vlada samo o novem davčnem zakonu. Finančni ministrist je izjavil, da se prvotni zakonski osnutek ni mnogo izpremenil.

—g Mostarski rudnik povečal kapaciteto. Pred dnevi so očistili oni del mostarskega rudnika, v katerem je delo radi pomladanskih poplav počivalo. Ta del zavzema polovico rudnika in bo dajal odslej še 25 vagonov premoga dnevno. Ta premost se bo porabil v prvi vrsti za parobrodne družbe, ki so navezane na mostarski rudnik.

—g Carinska konferenca v Budimpešti. 18. t. m. se je pričela v Budimpešti carinska konferenca, ki bo trajala do 17. decembra. Konferenca bo izdelala sledeče tarife: madžarsko - italijansko - jadransko,

madžarsko - jugoslovensko direktno tarifo za blago in madžarsko - jugoslovensko jadransko tarifo za prevoz surovin. Konferenca se udeležujejo naši madžarski in italijanski delegati. 20. decembra se sestane širša konferenca, pred katero pridejo vsi osnutki tarif.

—g Pomanjkanje vagonov. Pomanjkanje vagonov na naših železnica se je v izvoznih sezonah še povečalo. Izvozniki in trgovci ne prestopajo bombardirajo železniško ravnanjstvo, naj jim da na razpolago vagonov, toda centralni urad za razdelitev vagonov ustreže komaj tretjini prošnje. Dve tretjini prošnje ostanejo nerešeni in mnogi ugovori morajo po cele tedne čakati, da lahko svoje blago natovorijo. Skrajni čas bi že bil, da prometno ministristvo poskrbi za zadostno število vagonov.

—g Zakon o menici in čeku. Osnutek zakona o menici in čeku pride v kratkem na sejo ministristvskega sveta na kar bo predložil Narodni skupščini.

—g Svetovna gospodarska konferenca. Komisija za priprave svetovne gospodarske konference je imela sejo, na kateri je razpravljala o poročilu, ki ga mora predložiti Društvo narodov in o dnevnem redu konference. V komisarijatu Društva narodov so izrazili pomisleke proti temu, da bi se vršila gospodarska konferenca v Ženevi. V tem slučaju bi se Rusija konference ne udeležila. Svetovna gospodarska konferenca se bo vršila najbrže v Amsterdamu.

—g Dobave Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 26. novembra t. l. ponudbe za dobavo 2000 snopičev vrvice, za dobavo 6 ovojev steklenega papirja, za dobavo 400 komadov žarnih mrežic; do 30. novembra t. l. za dobavo 100 rub kita; dne 3. decembra t. l. pa za dobavo raznih nožev. Pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenu te direkcije. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. novembra t. l. ponudbe glede oddaje zakupa pravice pridobivanja ledu iz ribnika ležečega pred postajo Poljčane za dobo od 1. decembra 1926 do 31. marca 1927. Direkcija državnih železnic v Zagrebu sprejema do 4. decembra t. l. ponudbe za dobavo 60.000 kilogramov livarskega in 40.000 kg plinskega koksa. — Podrobnosti v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

— Razstava perutnine v Bratislavi (CSR). V dneih od 17. do 21. t. m. prireja ravnanjstvo veleesajma v Bratislavi (CSR) II. deželno razstavo perutnine. Oni ki bodo eventualno to razstavo posestili in so si že preskrbeli tozadevne legitimacije lahko prestopijo češkoslovaško mejo brez običajnega vizuma, kar zadostuje omenjena legitimacija, ki pa mora biti potrjena od pristojnega češkoslovaškega konzulata.

— Odpravljen bančni konkurz. Konkurs, razglašen o imovini Požarevačke okružne banke v Požarevcu, je odpravljen, ker je banka dosegla poravnavo s svojimi upniki.

On je več vreden, kot veja!

Kmetovalci, ali ste prepričani, da iz Vaše zemlje dobite vse, kar vam ona more dati? Ali bi ne imeli večjega dohodka, če bi uporabili Fordson, ta najnovejši delavni stroj današnjega modernega poljedelstva? Fordson, najspodobnejši od vseh pomožnih sredstev, katerega pogon s petrolejom je najcenejši, ne opravlja samo vsa poljska dela igrje, temveč je sposoben kmetovalcu najpripravnejša pomoč vled mogočnosti najrazličnejše uporabe. Njegova cena je brez konkurence in daleč izpod resnične vrednosti. To je prepričanje vseh, ki uporabljajo Fordson.

Cena traktorja Dinarjev 37.500.—

Franke Rakel, cena zaobvezna

Fordson

Izdelek od Ford Motor Company

Obiščite že danes jednoro izmed naših broševitvinih zastopnikov v državi

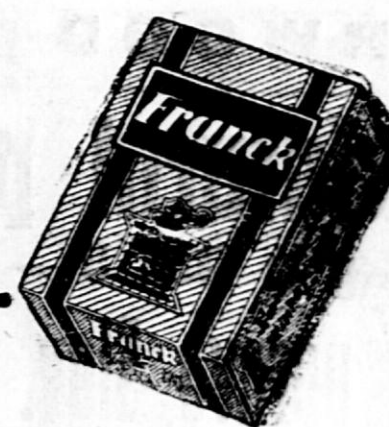
ZASTOPSTVO za SLOVENIJO:
Ford American Motors Ltd.
DUNAJSKA C. 9
Telefon: 477. Telegram: „Amei“

Držite se stare navade

Pravi Franckov kavni pridatek.

Ta pocenjuje kavo, jo krepča in ji daje dober okus.
Tudi k žitu spada neobhodno Pravi Franck.

To in ono

Toplotna energija morja

Vsi francoski listi priobčujejo obširne članke o izumu znanega fizika G. Claudea in elektrotehnika Bouchera, ki sta te dni poročala o svojem izumu francoski akademiji znanosti. Nov izum odpira široko polje neomejenega izkoriščanja toplotne energije, ki jo vsebuje v neizčrpnih količinah morje. Pri tem pa ne gre za izkoriščanje plime in oseke, marveč za toplotno razliko med hladno tropičnega morja in njegovih globin. V teh globinah (približno 1000 metrov) se v morju močni toki od tečaja, čijih temperatura znaša 2—3 stopinje, dočim znaša temperatura morja na površini 28 stopinj.

Izumitelj sta postavila majhno parno turbino, spojeno z dinamoelektričnim aparatom, v posodo, ki je bila z ene strani v zvezi z drugo posodo, v kateri je bilo 25 litrov vode z 28°, z druge strani pa z recipientom, napojenim z ledom in spojenim z zračno sesalko. Čim je bil s pomočjo zračne sesalke dosežen znotraj manjši pritisk kot je površinska napetost hlapih mlačne vode, je začela voda vreti in para je začela goniti turbino, ki je dosegla 5000 obratov v minuti. Obenem je začel delovati dinamoelektrični stroj, čigar tok je prižgal žarnice, ki so gorele še 8—10 minut potem, ko je padla temperatura močno segrete vode pod 20 stopinj.

S tem je dokazano, da lahko Lava-ova parna turbina deluje tudi pod nižjim pritiskom kot je v običajnih kondenzatorjih. Para se da proizvajati s pomočjo napetosti na površini mlačne vode. Toplota 28 stopinj, ki je na gladini tropičnega morja naravna, zadostuje po mnenju izumiteljev za proizvodnjo energije, odgovarjajoče oni, ki jo proizvaja z višine 100 metrov padajoča voda. Izumitelj si obetata od svojega izuma 75 odstotno uporabo ali z drugimi besedami, kubični meter vode bi dal 45 tisoč kilogrammetrov, tako da bi proizvajal aparat, skozi katerega bi teklo v sekundi 1000 kubičnih metrov vode, 400.000 kilovatov energije. Vprašanje je seveda, v koliko bo mogoče ta izum praktično izrabiti. To je stvar moderne tehnike, ki bo imela zadnje besedo.

Za Miklavža in Božič

nudi trdka DRAGO SCHWAB, ljubljana, najrazličnejše potrebščine za male in velike otroke. Čepice, obleke, suknje, raglane, kravate, nogavice, rokavice, perilo. Pošljite Miklavža!

Ženska v vlogi Sherlocka Holmesa

Pred dvema letoma je angleška vlada sklenila z risati število ženskih detektivov in zdaj namerava najeti za znani Scotland Yard še nekaj žensk. Od 50 članic ženskega oddelka londonske policije je dodeljenih preiskovalnemu oddelku Scotland Yard samo 9 do 10. Te se zelo izobražene, govore več tujih jezikov. Obklečene so vedno v najnovejši modi in občejejo v najbolj družbi. Njihov delokrog je zelo obsežen. Včasih posejajo bare in klube, da dobe informacije o kokainu in drugih stvareh, ki se v Londonu skrivajo na debelo razprodajajo. Zadnje čase pa igrajo ženski detektivski vlogo, go tudi pri zasledovanju nevarnih zločincev.

Neka članica ženske kriminalne policije je stopila t dni v službo kot natkarica v zakotni kavarni v East Endu. Kmalu se je seznanila z vsemi gosti, ki so jo poznali pod imenom Polly. V 14 dneh je dala Polly policijski informacije, na podlagi katerih je bil aretiran nevaren vlomilec. Ko je šlo za povečanje števila ženskih detektivov, je neki detektiv iz Scotland Jarde posredoval pri vladi, da se ta načrt čim prej uveljavi. Izjavil je, da je ženska v kriminalni službi neprecenljiva. Ženska lahko odpre s svojo zvižgačo in privlačnostjo vsaka vrata. Često se pripeti, da doseže ženski detektiv popoln uspeh tam, kjer moški odpove. Zenske so že po naravi izborne igralko. S pomočjo žensk je londonska policija odkrila že nebroj drznih vlovov in umorov.

Preteklo soboto so se ženske uveljavile pri zasledovanju nevarnih vlomilcev, k so jih detektivki lovili z motocikli. Bilo jih je 5. Skrivali so se v neki provincijalni gostilni, k'er jih je razkrinkala ženska, ki je takoj obvestila svoje moške kolege in tako pripomogla, da je orisla nevarna vlomilska topla pod ključ. Ženski detektivki so se udeležili tudi spopada s to tolpo, ki se je hrabro branila, dokler je detektivki niso obkolili.

Ali je mogoče nadomestiti srce in pljuča?

Znanstveni kemično-farmaceutični zavod pri vrhovnem narodnogospodarskem sovjetu v Moskvi je konstruiral zanimiv aparat, s katerim se lahko mehnično nadomeste temeljne funkcije živega organizma. Najprej so preizkusili ta aparat na odrezani pasji glavi. V odrezano pasjo glavo so napeljali s pomočjo novega aparata tok sveže krvi. Obtok krvi je ohranil pasji glavi življenje. Oči so se odpirale in zapirale, ušesa so se začela gibati, obenem so pa zdravniki ugotovili, da tudi možgani normalno delujejo. Ta potkus je trajal pol ure in prisotni učenjaki so ugotovili več zanimivih pojavov.

Aparat predstavlja komplicirano cev, ki mehnično regulira obtok krvi. Kri ohrani v teh ceveh primerno toploto. Aparat mora seveda zelo precizno funkcionirati. Ruski učenjaki so napravili z novim aparatom več zanimivih poizkusov. Po prvem posrečenem poizkusu s pasjo glavo so se lotili pasjega telesa, iz katerega so izrezali srce. Psi so najprej kloroformirali. Ko je srce nehalo utripati, so nadomestili njegovo funkcijo z električnim pritiskom krvi in umetnim dihanjem. Na ta način pripravili pes brez srca in pljuč je živel še 2 in pol ure. Življenjske funkcije niso prenehale, oči so reagirale na svetlobo in pes je čutil, ako so ga zbadli z iglo. Odpiral je tudi gobec in premikal jezik. Ves čas je deloval mesto srca avtomatični pritisk novega aparata. Za nadomestilo srčnih utripov so rabili dva elektromotorja po 0,25 HP.

Poizkusi se nadaljujejo. Ruski učenjaki so trdno prepričani, da pomeni aparat za umetno proizvodnjo dihanja in srčnih utripov nov uspeh na polju moderne znanosti.

Konstanca ogrožena

Konstanca je eno najlepših pristanišč Črnega morja. Rumuni jo nazivajo »Črnomorski dragulj«. To krasno dobruško mesto je začelo zadnja leta rapidno nazadovati. Morje namreč izpodjedalo obalo in bliža se nevarnost, da se večji del Konstanca pogrezne v morje. Znanja je katastrofa iz l. 1870, ko so ogromne plasti zemlje zasule celo ribiško predmestje takratne Kistendže. Od tega časa se zemlja vedno bolj premika in nevarnost je od dne do dne večja.

Najbolj je ogrožen severovzhodni del mesta. Zemlja je v tem delu Konstanca že zdaj tako razpokana, da promet po ulicah skoraj ni mogoč. Stene starih hiš in novih vil so večinoma razpokane. Prebivalstva se polašča vedno večja panika. Ze pred vojno so oblasti mobilizirale vse inženjeje, da preprečijo katastrofo, toda vojna je tehnična dela prekinila in zdaj bi bilo treba za prvo silo najmanj 600 milijonov lejev, ki jih pa mestni proračun ne zmore. Listi apelirajo na vsi rumunsko javnost, naj prisrsko ogroženemu mestu na pomoč s prostovoljnimi prispevki.

Ljubezen lorda Byrona

Ljubavno razmerje velikega angleškega pesnika lorda Byrona z damami iz visoke angleške družbe in ženami drugih narodnosti tvorijo posebno poglavje v romantični zgodovini Byronovih časov. Byron je bil pravi princ ljubimcev. Kot pesnik je dosegel največjo slavo, njegova telesna lepota je bila neobičajna in tako je imel pri ženskah velik uspeh. Zanimivo je, da je bil Byron v mladih letih popolnoma osamljen in da ni imel nobenega prijatelja, na katerega bi se lahko zanesel. Njegova mati je bila namreč tako samozavestna in domišljava, da so se je vsi izogibali. Lady Melbourne je igrala v tedanjih časih važno vlogo v angleški družbi in njena sinova lady Carolina Lambova sploh ni hotela občeati s sinom te domišljave žene. Užaljen in ozlovoljen je zapustil Byron Anglijo ter se napotil na Portugalsko, Špansko in Grško.

Nekega dne je Byron sam izjavil, da se zaveda svoje slave. Njegova velika pesnitev »Childe Harold« je vzbudila v Angliji splošno senzacijo. In ni čuda, da je bil pesnik takrat cinik. Poprej mu je družba obračala hrbet, po prvem uspehu so ga pa kar oblegali. Tudi lady Melbourne in lady Carolina sta mu padli k nogam. Byron se je zaljubil v nečakinja lady Melbourne. Ano. Mladenka je baš čitala njegove pesmi, ko se je zgledal Byron. Pri pogledu na viteza svojih sanj je bila Ana tako navdušena, da ji je knjiga padla iz rok. Byron jo je pobral in opazil lastno delo.

Vse bi bilo v redu, da se ni zalju-

bila v Byrona lady Carolina in da Byron brez nje ni mogel živeti. Ker je Ana izvedela za njuno ljubavno razmerje, je Byrona odslovila. To ga je tako potrla, da je odpotoval v tujino, kjer je želel uspeh za uspehom. Pozneje je Ano ponovno zasnil in končno se je mladenka sprijaznila z mislijo, da ne bo prva v njegovem srcu.

Velika poneverba na Češkem

Te dni so odkrili v Malomericali na Češkem veliko poneverbo, pri kateri gre za milijonske vsote. Oškodovana je apnenica malomeriške cementarne. V afero so zapleteni trije solastniki, ki so jih oblasti že aretirale. L. 1921 je ravatelj cementarne zalotil solastnika apnenice Hudca na protizakoniti manipulaciji z apnom. Takrat afera ni imela večjih posledic. Hudec je poneverbo poravnal in s tem je bila zadeva potlačena. Mož se pa ni dal tako poceni odpraviti. Manipuliral je z apnom dalje in šele zdaj je prišla poneverba na dan.

Anonimni pisec je te dni opozoril podjetje, da so se prakticirale poneverbe po določenem načrtu sistematično čeli dve leti in da je bila apnenica pri tem oškodovana za več milijonov. Hudcovi pomočniki so polovico apna enostavno ukradli. Vsak mesec je znašala škoda najmanj 60.000 Kč. Na podlagi anonimne ovadbe je policija vse tri solastnike cementarne odnosno apnenice aretirala. Hudec je krivdo takoj priznal. Zaslužil je baje samo 40.000 Kč, vse drugo skuša zvaliti na svoje uslužbenke. V afero so zapleteni tudi nekateri uslužbenici, ki so solastnikom pomagali krasti in prodajati apno brez vednosti podjetja.

Neurja in nesreče po svetu

V Atlantskem oceanu so divjala v petek in soboto silna neurja, ki so povzročila veliko škodo, občutno pa je bilo poškodovanih več prekoceanskih parnikov. Vihar je na odprtem morju zalotil velika potniška parnika »Leviathan« in »Olympic« in ju znatno poškodoval. Parnika sta s precejšnjo zamudo pristala v Cherbourgu. Neki potniški parnik, ki je bil na poti iz Marseille v Beirut, je vrglo na plitvo dno. V mestu Port Sainte Marie je vihar porušil obrabne nasipe in morje je poplaval mesto.

Tudi nad svetovnoznanim letoviščem Nizzo je divjal silovit orkan. Več vasi v okolici Nizze je poplavljenih. Največjo škodo so trpeli vinogradi. Istočasno je divjalo neurje tudi nad kraji Civtat, Casablanca in Fedhala v Južni Franciji. V Civtatu je bil porušen letalski gangar. V Fedhali se je porušilo veliko skladišče petroleja. Več delavcev je bilo težko ranjenih.

Neurje tudi Italiji ni prizaneslo. V noči od petka na soboto je divjal silen orkan nad Neapljem in okolico. Orkan je pretrgal žico zračne žične železnice, ki vodi iz kraja Marochiaro na otoček Baiola. Kabina, v kateri se je vozila Nemka Helena Kumby, je treščila v morje. Nemka je utonila. Pogrešajo tudi njenežaročenca dr. Puzembacha, ki je najbrž utonil, ko je hotel rešiti svojo izvoljenko.

V Madrasu je na reki Bodovari vihar prevrnil velik motorni čoln, na katerem se je nahajalo 55 oseb, ki so se vračali z neke poroke. Vsek 55 oseb je utonilo. Težka nesreča se je primerila pri Bagdadu. Radi silnih nališov strahovito narasli gorski hudourniki je potegnil s seboj potniški avtomobil s sedmimi osebami. Vsi potniki so utonili.

× Clemens Shorter umrl. V Londonu je umrl v soboto odlični literarni kritik in pisatelj Clemens Shorter, ki se je udeležil l. 1920. vsesokolskega zleta v Pragi.

× Škof okraden v vlaku. Rumunski škof Cozura je bil med vožnjo iz Galaca v Bukarešto okraden. V njegov kufar je stopil neznanec, ki je igral vlogo revizorja. Škofu je izmaknil ak'ovko z 10.000 lejev in z briljanti okrašen škofovski križec, vreden pol milijona lejev.

× Morski razbojniki napadli japonski parnik. Morski razbojniki so postali zadnje čase zelo predržni. V četrtek so napadli blizu Hankou japonski parnik »Skiaumarus«. Z obale so začeli parnik obstreljevati in kapitan je zapovedal spustiti sidro, misleč, da hočejo oblasti parnik pregledati. Tolpa oboroženih razbojnikov je prišla na krov in zahtevala 15 milijonov dolarjev odkupnine. Ko je kapitan odgovoril, da na parniku ni denarja, so ga razbojniki oropali in odvedli na suho.

× Toplo vreme tudi v Nemčiji. Ze od preteklo nedelje imajo v Nemčiji izredno toplo vreme. Povprečna temperatura znaša 12,3 stopinj Celzija, dočim je znašala običajno ob tem času 6 stopinj. Tako toplega vremena ne pomnijo v Nemčiji že od leta 1830.

× Indijanci se ostoparila. Pred newyorskim sodiščem se je vršile te dni zanimiva obravnava proti neki dami, ki je ostoparila poglavarja indijanskega plemena mr.

Jacksona Barnetta. Barnett je postal milijonar s tem, da so odkrili na njegovem ozemlju bogate petrolejske vrelce. Nekega dne se je zgledala pri njem dama, ki je hotela postati milijonarjeva žena. Pregovorila ga je, da se je odpeljal z njo v avtomobilu na izprehod. Odpeljala ga je v bližnje mesto, kjer ga je napojila z likerji, da se je dal z njo poročiti, obenem je pa z odtisom prsta podpisal ček na 500 tisoč dolarjev. Od tega je dobil njen advokat 100.000 dolarjev. Rafinirana dama je morala z advokatom vred na zatožno klop in sodišče je oba obsodilo.

× Legar v Rumuniji. V rumunskem mestu Oradea Mare je začel razsajati trebošni legar, ki se naglo širi po okolici. Oblasti so ukrenile vse potrebno, da epidemijo omeje.

Po slovanskem svetu

Nazadovanje porodov v ČSR

Problem nazadovanja porodov, ki že desetletja sem vznemirja Francijo, postaja sedaj tudi na Češkoslovaškem aktualen. O priliki proračunske debate v proračunskem odboru češkoslovaškega parlamenta je minister za narodno zdravje dr. Šramek v svojem ekspezeju naglasil, da kažejo statistični podatki, da postaje populacijski problem naravnost nacionalna nevarnost. Razmerje je v tem oziru mnogo ugodnejše za Nemce. Minister je izjavil, da bo morala vlada v svrhu povzdiže porodov podvzeti posebne mere ter posvetiti zlasti veliko pažnjo socialni zaščiti mater in dojenčkov. Glasom statističnih podatkov odpade na 10.000 prebivalcev v Italiji 337, v Nemčiji 271, v Angliji 254, v Franciji 213, na Češkoslovaškem pa 263 porodov, od tega, na Nemce 45, tako da so Čehi padli že na nivo Francije, ki je glede porodov na zadnjem mestu. Seveda pa tega ni pripisovati morebitni degeneraciji, marveč povojnim socialnim razmeram. Stanovajska beda ima za posledico padanje in številne ločitve zakonov, splošne pojove socialne razmere pa so povzročile tudi na Češkoslovaškem tkzv. sistem enega otroka.

V ostalem pa je nazadovanje porodov splošen povojni pojav, ki prihaja do izraza v vseh državah, ki preživljajo gospodarske krize. Ni dvoma, da je število porodov tudi pri nas napram predvojnemu razmeram znatno padlo, česar pa ne opazimo, ker nam manjkajo točni statistični podatki.

Boj za tiskovni zakon na Poljskem

Pozornost poljske politične javnosti je še vedno posvečena novemu tiskovnemu zakonu. Kakor znano, je novi tiskovni zakon naletel na hud odpor. Sprva se je domnevalo, da bo vladi naklonjeno časopisje zavzelo nevtrarno stališče. Toda besedi zakon je tako nedvoumno, da tudi viadni listi ne bodo izvezli. Zato so tudi eni listi, ki sicer simpatizirajo z vlado, zavzeli ostro in odklonilno stališče ter označilej novi tiskovni zakon kot hudu taktično napako sedanjega režima, ki ogroža interese celokupnosti in otežkoča stališče vlade.

Vlada je radi tega splošnega odpora zadnje dni razglasila, da bo novi zakon veljal le za izjemne in res kritične slučaje, v ostalem pa da se bo zvaljal v praksi kar najbolj liberalno. Objava izvršnega pravilnika pa je v polni meri potrdila, da prvotna bojazen poljskega tiska ni bila neupravičena. Novinar ima sicer pravico, da osem dni po objavi vloži priziv, toda kljub temu mora takoj po obsodi plačati globo, ki se v nasprotnem slučaju spremeni v zaporno kazen, ki ni odločljiva. Poleg tega pa imajo oblasti pravico, da kljub prizivu obsodenega urednika tako dolgo ustavijo izhajanje lista, dokler globa ni plačana odnosno obsojeni urednik ni odsedel zaporne kazni. Zakon sicer določa, da se morajo tiskovne pravde izvršiti v najkrajšem času, vendar je pa to v praksi čisto težko izvedljivo. Če se izkaže na podlagi priziva nedolžnost obsojenega novinarja, mora sedišče plačano globo vrniti in tudi list sme zopet izhajati, vendar pa zakon za take slučaje ne predvideva n.kake odškodnine.

Kakor je iz tega razvidno je novi poljski tiskovni zakon še strožji kot naš in je raditega razumljivo, da se poljska vlada pri obrambi tega zakona sklicuje na jugoslovenski tiskovni zakon, ki ga strokovnjaki označujejo kot enega najreakcionarnjših v povojni Evropi.

Glasom najnovejših vesti pa je imel splošni odpor proti novemu tiskovnemu zakonu za posledico, da je bil v sejnu stavljen predlog za razveljavljenje novega tiskovnega zakona. Kakor se zadržuje, je vlada na ta predlog že pristala. Dejstvo je, da posluje varšavska tiskovna cenzura še vedno po starem zakonu, dasi je novi zakon že od 4. novembra v veljavi. Pač pa se novi tiskovni zakon rigorozno izvaja v provinci in je bilo zlasti v Gornji Šleziji ustavljenih že več listov.

—s Predavanje o slovanstvu v Varšavi. Agilno društvo »Mladih Slovanov« na Poljskem priredi v Varšavi ciklus predavanj o Slovanstvu. Predavanje se vrše vsak četrtek v veliki dvorani industrijskega muzeja. Doslej so se vršila predavanja o nezavisnosti češkoslovaške republike, o današnji beloruski literaturi in o kraljevini SHS. Napovedana so še predavanja o Nemcih na Poljskem, o Bulgariji in o stari srbski literaturi.

—s Poljska mornarica. Poljska doslej ni imela svoje lastne mornarice. Zato se že dolgo časa vrše pogajanja z raznimi tvekdami rad. nakupa odnosno zgraditve modernih trgovskih ladij, ki bi tvorile podlago bodoče poljske trgovske mornarice. Vlada je že odobrila tozadevne kredite.

—s Rekord poljskih železnic. Dne 12. oktobra je poljska železniška uprava dosegla rekord. Tega dne je bilo natovorjenih 8.550 vagonov, iz inozemstva je prispelo 1.765 vagonov blaga, tako da je celokupni tovorni promet znašal tega dne 20.315 vagonov.

—s Okrožne volitve na Bolgarskem. Pri okrožnih volitvah je dobil blok demokratskih strank (Demokratski zgovor) 420 mandatov, celokupna opozicija pa 290. Na vladne stranke odpade torej 60, na opozicijo pa 40 odstotkov vseh mandatov.

—s Uradniške plače na Bolgarskem. Na eni začelih sej je ministrski svet sklenil, unificirati uradniške plače. Unifikacija predstavlja čisto tehnično vprašanje. Vlada namerava pri tej priliki uradniške plače graduirati tako, da bodo nižjim uradnikom prejemke nekoliko zvišali, višjim pa znižali.

—s Obrestna mera na Bolgarskem. Ministrski svet je odobril osnutek zakona o ureditvi obrestne mere, ki ga je izdelal pravosodni minister. Po novem zakonu bo dovoljena maksimalna obrestna mera 15 odstotkov letno. Za vse upnike, ki bi zahtevali večjo obrestno mero, so določene v zakonu najstrožje kazni. Zakon pride te dni pred Narodno skupščino.

Smrtna kosa med ameriški rojaki

V nedeljo, 1. novembra so našli v Chicagu na 22. cesti nezvestnega našega rojaka Frana Kokla. Na glavi je imel težke rane. Prepeljali so ga v bolnico, kjer se bori s smrtjo. Ne ve se, ali je postal Kokla žrtev nesreče ali pa žrtev zločina. Najbrž so ga napadli pomočniki ali pa banditi, katerih v Chicagu ne manjka. V Sheboyganu je dne 13. oktobra preminul Fran Gardenc. Našli so ga usodnega jutra v nezvesti pred neko gostilno. Prepeljan je bil z rešilnim avtom v bolnico, kjer pa je kmalu izdihnil. Ugotovili so, da je umrl za posledicami zastrupljenja z žganjem. Pokojni je bil star 56 let in je bil doma nekje z Dolenskega. Kakor je videti prohibicijski zakon za Slovence ne zaleže.

Dne 26. septembra je v Pueblu, v državi Colorado, preminul Janez Tomšič, star 46 let. Doma je bil iz Male vasi, občina Dobropolje na Dolenskem. V Ameriki je je bival 25 let. — V Johnstonu je preminula Marija Budna, roj. Goršak. Pokojna je bila rodom iz Krškega in je umrla v starosti 52 let. — V Chicagu je dne 11. oktobra preminula Katarina Svirgel v starosti 46 let. — V clevelandski bolnici je umrl v cvetu mladosti Alojzij Kastelic, star jedva 18 let. Podlegel je angini. Istotam je preminula Roza Sedmak roj. Skofca iz Velikih Vrhov, občina Krka na Dolenskem. — V kraju Oglesby, država Illinois, je dne 13. oktobra umrl Fran Jerič, star 40 let, doma iz Rečje vasi. — Dne 8. oktobra je v Kansas City preminul Josip Zagar v starosti 21 let.

Balkansko vprašanje

V Parizu je izšla zanimiva knjiga »Les Etats-Unis d'Europe«, ki je vzbudila veliko zanimanje v političnem svetu. Tretje poglavje te knjige obravnava balkansko vprašanje, ki tvori ognjišče sporov par excellence. Po mnenju avtorjev so vse balkanske države »imperialistične«, ker razen Rumunije ni nobena v posesti svojih nacionalnih meja. Jugoslavija in Grčija se pripravata za Solun ter pozabljata na svojo animoznost samo pred »bolgarskimi pretinjami«. Kakor tvori za Jugoslavijo izhod na Egejsko morje življensko potrebo, tako bi morala dobiti Bolgarija po mnenju ustvariteljev neučilne mirovne pogodbe. Dedeagač. Ako bi Grčija pravilno umevala varnost na Balkanu, bi morala obema slevanskima državam pomagati v vprašanju njihovega dostopa na Egejsko morje in čer ne potem teritorialnih žrtve, temveč s svojim pristankom na mednarodno kontrolo. Društvo narodov, za katero bi to ne bi prvi poskus rešitve podobnih vprašanj, bi lahko našlo potrebno formulo. Italija in Rumunija morata biti izven balkanskega varnostnega sistema, ker so njuni interesi različni in ker bi njuna prisotnost vodila le v spletam.

UNDERWOOD pisalni stroj je dosegel svetovni sloves. Nad 2.000.000 strojev v prometu in rabi.

Zastopstvo: **Lud. Baraga** LJUBLJANA Telef. 980 Seienburgova ulica 6

Makulturni papir

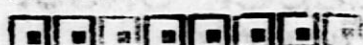
kg à Din 5.—

3227

prodaja uprava Slov. Naroda

Strojepiska,
zmožna stenografije ter
vseh pisarniških del —
išče stalne službe. — Po-
nudbe pod «Strojepiska
3288» na upravo «Slov.
Naroda».

Izurjena šivilja
za perilo in obleke gre
šivat na dom. — Ponu-
bo pod «Šivilja/3289» na
upravo «Slov. Naroda».

«Mirja»,
Kralja Petra trg 8, tele-
fon 220. — Premog. drva,
koks, cement 53/T

Pozor čevljarji!

Gornja dele vseh vrst
čevljev dobite — dobre
in solidno izvršene —
po najnižjih cenah pri
L. Marchetti, trgovina s
usnjem, Ljubljana, Sv.
Petra cesta 30. 128/T

Prostorno skladišče

za kurivo, vsaj deloma
krito in zaprto — blizu
glavnega ali gorenjskega
kolodvora, po možnosti
tudi hlev in sobo za
skladišnika — vzajem
za daljšo dobo v najem.
— Takojšnje ponudbe
pod «Stalno/3260» na
upravo «Slov. Naroda».

Potnik

(potujoči zastopnik), ki
potuje po vsej Sloveniji,
se išče za vrlo dobro
uveden predmet. Dober
zaslužek — Ponudbe na
upravo «Slov. Naroda»
pod «Zaslužek/3310»

Brez posebnega obvestila.

Naša ljubljena sestra, svakinja in teta,
gospodična

Marija Verne

je danes dne 21. novembra 1926 nenadoma
preminula v 85 letu starosti.

Pogreb drage pokojnice se bo vršil
v torek, 23. novembra 1926 ob dveh po-
poldne iz hiše žalosti, Resljeva cesta 26, na
pokopališče k Sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 21. novembra 1926.

3321

Tvrška **R. Miklauc** v Ljubljani javlja tužno vest, da je njena solastnica,
gospa

EMILJA MIKLAUC roj. Schreyer

po daljši bolezni, previdena s svetimi zakramenti v nedeljo, dne 21. novembra
mirno v Gospodu zaspala. Pogreb blagopokojnice bo v torek, dne 23. t. m. ob
4. popoldne iz hiše žalosti, Kralja Petra, trg št. 8 v rodbinsko grobnico pri Sv. Križu.
Sv. maša zadušnica se bo darovala v sredo, dne 24. t. m. ob 7. uri zjutraj v
cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Blagopokojnico ohranimo v trajnem in častnem spominu.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1926

Naša draga mati, stara mati in tašča, gospa

EMILJA MIKLAUC roj. Schreyer

je v nedeljo, dne 21. novembra t. l. po daljši bolezni, previdena s tolažili
sv. Vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb drage pokojnice se vrši v torek, dne 23. t. m. ob 4. uri popoldne
z hiše žalosti, Kralja Petra trg št. 8. na pokopališče k Sv. Križu, kjer bo
položena v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Sveta maša zadušnica se bo brala v cerkvi Marijinega Oznanjenja v sredo,
dne 24. t. m. ob 7. uri zjutraj.

Dr. ing. Rudolf Miklauc in ing. Pavo Miklauc, sinova; veletrgovec Frano
Drofenig, zet; Emma Miklauc roj. Schreyer in Pavla Miklauc roj. Ločnikar, sinah;
Hilde, Hertha in Marion Drofenig, Trude in Rudolf Miklauc, vnukinje in vnuk.

Wien, Ljubljana, Graz, dne 21. novembra 1926.

Brez posebnega obvestila

Obvestilo o pogrebnem svetu.

Srečke

državne razredne loterije

nudijo nedvomno največjo možnost dobitka, ker je vsaka druga
srečka izžrebana. — Na večji dobiček v najsrečnejšem slučaju

Din 4.200.000.—

razen tega nebroj visokih dobitkov po več stotisoč in mnogo tisoč dinarjev.

Prvo žrebanje se vrši dne 11. januarja 1927

Cena cele srečke	Din 100
Cena polovične srečke	Din 50
Cena četrtinske srečke	Din 25

Naročila za srečke sprejema že sedaj

Zadružna hranilnica reg. pos. in gosp. zadruga z o. z.
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 19

173-7

Naša preljubljena dobra hčerka ozir. sestra

ZORA

je po daljši mučni bolezni v klinički bolnici v Zagrebu
dne 20. t. m. mirno v Bogu zaspala.

Sv. maše zadušnice se bodo brale ob sedmini v fran-
čiškanski cerkvi v Ljubljani.

Priporočamo blago pokojnico v molitev in časten
spomin.

Ljubljana, 21. novembra 1926.

Rodbina **D. Štrucelj**

Zavarovalna družba na življenje
„Feniks“ javlja v svojem kakor v imenu svojega
uradništva tužno vest, da je preminul njen dolgo-
letni, vestni in zaslužni uradnik, gospod

Ivan Mušič

davčni nadupravitelj v pokoju.

Ohranimo ga v trajnem spominu.

LJUBLJANA, dne 22. novembra 1926.

Hermina Mušič naznanja v svojem in v imenu svojih
otrok Vladimirja, Milana in Marije ter vseh ostalih so-
rodnikov pretužno vest, da je dne 21. novembra 1926 ne-
nadoma izdihnil njen srčno ljubljani soproj ožir. oče, brat
in stric, gospod

Ivan Mušič

davčni nadupravitelj v pokoju.

Pogreb preblagega pokojnika se bo vršil v torek, dne
23. novembra 1926 ob dveh popoldne iz hiše žalosti, Gra-
dišče 15, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1926.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani